

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Učitelství odborných předmětů

MOTIVY ŽÁKŮ KE STUDIU NA VYBRANÉ STŘEDNÍ ŠKOLE

MOTIVATION OF PUPILS FOR STUDYING AT CHOSEN HIGH SCHOOL

Bakalářská práce: 12-FP-KPP-19

Autor:

Ing. Zuzana Šebestíková

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Tibor Slažanský, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
76	0	20	24	22	1+1CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce

V Liberci dne: 28. 6. 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Zuzana Šebestíková
Osobní číslo: P10000955
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství odborných předmětů
Název tématu: Motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole
Zadávající katedra: Katedra pedagogiky a psychologie

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl: Zjistit motivy žáků ke studiu na Střední škole designu a módy, Prostějov.

Metody: Dotazníkové šetření.

Požadavky: Analýza pramenů stahující se k dané problematice. Analýza situace na vybrané střední škole.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

JANOŠOVÁ, Pavlína. Gender v práci se školními dětmi. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 978-80-7372-701-7.

KARSTEN, Hartmut. Ženy - muži [genderové role, jejich původ a vývoj]. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. 3 upr. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-047-X.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tibor Slažanský, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2012**

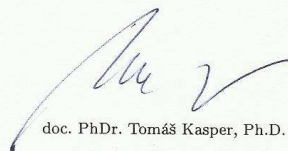
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole
Jméno a příjmení autora: Ing. Zuzana Šebestíková
Osobní číslo: P10000955

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 28. 6. 2013

Ing. Zuzana Šebestíková

Poděkování

Touto cestou bych chtěla jmenovitě poděkovat lidem, kteří mne při zpracovávání této bakalářské práce podporovali, ochotně a odborně vedli k úspěšnému dokončení.

Největší poděkování patří vedoucímu bakalářské práce za odborné vedení a konstruktivní připomínky Mgr. Tiboru Slažanskému, Ph.D.

Rovněž bych chtěla poděkovat paní ředitelce PhDr. Ivaně Vaňkové za umožnění výzkumu na její střední škole.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole. Cílem práce je zjistit motivační činitele žáků ke studiu na Střední škole designu a módy v Prostějově. Téma bylo záměrně zadáno také studentce Zdeňce Půlpánové, aby bylo možné porovnat motivy žáku ke studiu na dvou odlišných středních školách.

V teoretické části bakalářské práce jsou obecně popsány pojmy *motiv*, *motivace* a *teorie motivace*, dále jsou zde zmíněny vnitřní a vnější činitelé motivace a rozdílnost motivů u chlapců a dívek při výběru střední školy.

V praktické části je popsána Střední škola designu a módy, Prostějov a porovnána s druhou Střední průmyslovou školou v Mladé Boleslavi. V této části je vytvořeno dotazníkové šetření, které mělo za úkol zjistit motivy žáků čtvrtých ročníků ke studiu na konkrétní střední škole. Výsledky dotazníkového šetření byly vyhodnoceny a porovnány i s výsledky druhé střední školy.

Klíčová slova: motivace, střední odborná škola, žák

Abstract

The bachelor's work focuses on students' motivation for studying at a chosen secondary school. The aim of this work is to find out what the motivation factors for studying at the Secondary school of design and fashion, Prostějov are. This topic was intentionally given also to student Zdeňka Půlpánová, so that it would be possible to compare students' motivation to study at two different schools.

The theoretical part of the work defines the terms motive, motivation and deals with the theory of motivation. Furthermore, it mentions the internal and external motivational factors and the difference in motivational factors between boys and girls while choosing the school.

The practical part describes the Secondary school of design and fashion, Prostějov, and it compares this school with the Technical school in Mladá Boleslav. In this part of the work a research via questionnaires was done to find out the fourth year students' motivation for studying at a particular secondary school. The results of the research were evaluated and compared to the results of the other secondary school.

Keywords: motivation, secondary technical school, pupil

Seznam použitých zkratek a symbolů

IDOS	-	Informační dopravní systém
ITC	-	Informační a komunikační technologie
S	-	Spokojen
SPŠ MB	-	Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi
SŠDAM	-	Střední škola designu a módy, Prostějov
N	-	Nespokojen

Seznam obrázků

Obrázek 1: Maslowova pyramida potřeb ...21

Obrázek 2: Činitelé působení v činnosti ...23

Obrázek 3: Hollandův model šesti druhů zaměstnání ...32

Obrázek 4: Úspěchy žáků ...38

Obrázek 5: Výzdoba ...38

Obrázek 6: Učebna cizích jazyků ...38

Obrázek 7: Učebna ITC ...38

Obrázek 8: Art ateliér ...39

Obrázek 9: Multimediální ateliér ...39

Obrázek 10: SŠDAM ...44

Obrázek 11: SPŠ MB ...44

Obrázek 12: Šatny SŠDAM ...44

Obrázek 13: Šatny SPŠ MB ...44

Obrázek 14: Chodby SŠDAM ...45

Obrázek 15: Chodby SPŠ MB ...45

Obrázek 16: Šicí dílna SŠDAM ...46

Obrázek 17: Dílna kování SPŠ MB ...46

Obrázek 18: Mapa rozmístění bydlišť chlapců, dívek, Střední školy designu a módy, Prostějov a škol stejného či podobného zaměření ...51

Obrázek 19: Bydliště dívek ...67

Obrázek 20: Bydliště chlapců ...67

Seznam tabulek

Tabulka 1: Zastoupení pohlaví ...	48
Tabulka 2: Vzdálenost bydliště od školy v kilometrech ...	49
Tabulka 3: Časová vzdálenost bydliště od školy ...	50
Tabulka 4: Výběr všeobecného nebo odborného vzdělání ...	52
Tabulka 5: Vliv motivačních činitelů na výběr oboru ...	53
Tabulka 6: Vliv motivačních činitelů při volbě střední školy ...	54
Tabulka 7: Vliv regionu na výběr střední školy ...	56
Tabulka 8: Znalost firem v oboru ...	57
Tabulka 9: Zájem o práci v oboru ...	58
Tabulka 10: Předměty, které zaujaly před studiem ...	59
Tabulka 11: Spokojen/nespokojen s výběrem školy ...	60
Tabulka 12: Ověření spokojenosti výběru oboru či školy ...	61
Tabulka 13: Co bys chtěl dělat po střední škole ...	62
Tabulka 14: Zastoupení pohlaví na vybraných školách ...	66
Tabulka 15: Vzdálenost bydlišť žáků od školy ...	66
Tabulka 16: Srovnání – Předešlé školy žáků ...	66
Tabulka 17: Srovnání - motivačních činitelů na volbu oboru ...	68
Tabulka 18: Vliv motivačních činitelů na volbu školy ...	68
Tabulka 19: Motivační činitel region ...	69
Tabulka 20: Povědomí žáků o firmách v oboru a jejich zájem o práci v oboru ...	69
Tabulka 21: Srovnání - Zájem o předměty ...	70
Tabulka 22: Srovnání - Spokojenost žáků s výběrem školy ...	70
Tabulka 23: Druhá šance na výběr školy ...	71
Tabulka 24: Pokračování ve studiu ...	71

Obsah

Seznam použitých zkratk a symbolů.....	6
Seznam obrázků.....	7
Seznam tabulek.....	8
1. Úvod	11
2. Středoškolské vzdělávání	12
2.1 Obdobné středoškolské vzdělání	13
2.2 Rovnost mužů a žen ve vzdělávacím procesu	13
2.3 Shrnutí kapitoly středoškolského vzdělávání	14
3. Motivace a její charakteristiky.....	15
3.1 Teorie motivace	17
3.2 Psychoanalytická teorie motivace	18
3.3 Behavioristická teorie motivace	19
3.4 Teorie motivace u humanistické psychologie	20
3.5 Posuzování a rozhodování	21
3.6 Shrnutí kapitoly motivace.....	22
4. Faktory ovlivňující motivaci žáků ke studiu na vybrané střední škole.....	23
4.1 Vnitřní faktory	23
4.1.1 Zájmy a záliby	23
4.1.2 Schopnosti	23
4.1.3 Postoje a hodnotová orientace žáka.....	24
4.2 Vnější faktory	25
4.2.1 Vliv rodičů na žáka při volbě střední školy	25
4.2.1.1 Přístup rodičů k volbě střední školy z hlediska vyššího socioekonomického statutu	25
4.2.1.2 Přístup rodičů k volbě střední školy z hlediska nižšího socioekonomického statutu	26
4.2.2 Vliv školy při volbě povolání	26

4.2.2.1 Poradenství při volbě povolání	26
4.2.3 Ostatní hlediska ovlivňující volbu střední školy	27
4. 3 Shrnutí kapitoly motivační faktory	27
5. Rozdíl motivů dívek a chlapců při volbě střední školy	28
5.1 Vliv školy na utváření identity dívek a chlapců	28
5.2 Rozdíly v pohledech do budoucnosti dívek a chlapců	29
5.3 Rozdíly v kognitivních schopnostech dívek a chlapců.....	30
5.4 Rozdíly ve fyzických schopnostech dívek a chlapců	31
5.5 Rozdíly v preferencích zaměstnání a zájmů dívek a chlapců.....	31
5.6 Shrnutí kapitoly rozdílů motivace u dívek a chlapců	34
6. Shrnutí teoretické části	35
7. Střední škola designu a módy Prostějov	36
7.1 Prostředí střední školy	37
7.2 Nabízené studijní obory	41
7.3 Spolupráce školy s firmami	42
7.4 Rozdíly mezi vybranými středními školami.....	43
7.6 Shrnutí kapitoly	46
8. Dotazníkové šetření	47
8.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	47
8.2 Shrnutí dotazníkového šetření	63
9. Porovnání výsledků dotazníkového šetření.....	65
9.2 Shrnutí kapitoly porovnání	72
10. Shrnutí praktické části.....	73
11. Závěr	74
12. Seznam použité literatury	75
13 Seznam příloh	77

1. Úvod

Cílem bakalářské práce s názvem „Motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole“, je zjistit motivační činitele, které ovlivňují žáky ke studiu na Střední škole designu a módy v Prostějově. Jedná se o střední školu s dlouholetou oděvní tradicí, která sahá do roku 1875, kdy byla v Prostějově založena Tkalcovská škola. Městu právem náleží přezdívka „Město módy“. Během let prošla střední škola nejednou změnou. Naposledy se střední škola přeměnila v roce 2011, kdy se ze Střední průmyslové školy oděvní v Prostějově, jež byla zaměřena spíše na technickou stránku věci, stala nynější Střední škola designu a módy, Prostějov. Tato škola nabízí čtyři studijní obory se zaměřením na umělecko-oděvní činnost. Tímto krokem střední škola reagovala na stále se měnící situaci v oděvním průmyslu.

Toto téma bylo záměrně zadáno dvěma studentkám oboru učitelství odborných předmětů. Druhé téma je aplikováno na odlišnou, spíše „chlapeckou“ školu, a to na Střední průmyslovou školu v Mladé Boleslavi, která se nachází ve strojním regionu. Tato škola je zaměřená na strojírenství, ekonomii a technologii výroby. Střední škola úzce spolupracuje s českým automobilovým závodem Škoda auto a.s., která patří do koncernu Volkswagen.

V teoretické části bakalářské práci jsou popsány základní pojmy, jako je *motiv*, *motivace* a *rozčlenění motivace* na jednotlivé související činitele. Dále jsou zde nastíněna témata odlišnosti motivace u dívek a chlapců, představení vybrané střední školy a popis klimatu na škole. Tato část nám umožní lépe porozumět, co vede člověka k daným činnostem či rozhodnutím.

V další části bakalářské práce jsou dotazníkovým šetřením zjišťovány důvody žáků, proč si vybrali právě tuto střední školu. Jaké motivační pohnutky žáky vedly ke studiu na Střední školu designu a módy, Prostějov. Dotazníky byly předloženy žákům čtvrtých ročníků oboru Oděvnictví se dvěma zaměřením a oboru Modelářství a navrhování oděvů. Tyto dvě školy byly vybrány záměrně z důvodu jejich zaměření a studijní převahy vždy jednoho pohlaví. Střední školu v Prostějově navštěvuje více dívek, než chlapců, na druhé škole je tomu naopak. Výsledky dotazníkového šetření dívek se Střední školy designu a módy, Prostějov jsou porovnány s výsledky chlapců se Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi. Získané informace z dotazníkového šetření mají odhalit totožné či různé motivy žáků vedoucí ke studiu na dvou zcela odlišných středních školách.

2. Středoškolské vzdělávání

Podle Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010, je upraveno školským zákonem z roku 2004 střední školství a vzdělávání na konzervatořích. Zákon zahrnuje i předškolní, základní, vyšší odborné školy a vzdělávání ve školských zařízeních.

Mezi obecné cíle středoškolského vzdělávání patří rozvoj vědomostí, dovedností, schopností, hodnot a postojů. Toto vzdělání žákům poskytuje širší všeobecné vzdělání či odborné vzdělání ve spojitosti se všeobecným vzděláním. Středoškolské vzdělání také v žákovi rozvíjí a upevňuje hodnotovou orientaci a vytváří předpoklady pro občanský a plnoprávní osobní život. Také podporuje celoživotní vzdělávání a připravuje absolventy na budoucí povolání nebo připravuje pro další studium.

Vyšší sekundární vzdělání se tedy uskutečňuje na víceletých gymnáziích, středních školách, středních odborných školách a na konzervatořích. Střední vzdělání se dělí na *všeobecné* a *odborné znalosti*. Na středních odborných školách převažuje odborné vzdělání nad všeobecným.

Úspěšného ukončení vyššího sekundárního vzdělání na středních školách je možné dosáhnout těmito stupni vzdělání:

- a) střední vzdělání s maturitní zkouškou
- b) střední vzdělání s výučním listem
- c) střední vzdělání

a) Žák střední vzdělání s maturitní zkouškou získá úspěšným ukončením čtyřletého vzdělávacího programu denní formou studia. Absolvent, který úspěšně ukončí vzdělání maturitní zkouškou, může pokračovat ve vzdělávání na vyšší odborné škole nebo na vysoké škole.

b) Žák střední vzdělání s výučním listem získá úspěšným ukončením dvouletého nebo tříletého denního vzdělávacího programu zkráceného studia. Vzdělávání je zaměřené na odborné obory a praxi.

c) Žák získá střední vzdělání úspěšným ukončením jednoletého či dvouletého vzdělávacího programu denní formou studia. Tento vzdělávací program je zaměřen převážně na odborné a praktické vzdělání.

Další vzdělávací institut, který umožňuje dosažení středoškolského vzdělání je konzervatoř. Zde žák dostane odborné umělecké vzdělání v oboru hudby, tance, zpěvu či hudebně dramatického umění. Konzervatoř je možno studovat ve dvou typech vzdělávacího programu a to v šestiletém či osmiletém (Eurydice, 2011, s. 110-117).

2.1 Obdobné středoškolské vzdělání

Odborné vyšší sekundární vzdělání vychází z rámcového vzdělávacího programu. Tento koncept je cestou i nástrojem středního vzdělávání, jak rozvíjet lidskou osobnost.

Rámcový vzdělávací program stanovuje cíle středního odborného vzdělávání. Cílem je připravit žáka na prosperující, smysluplný a odpovědný občanský život a na jeho budoucí povolání ve stále se měnícím světě. Vzdělávací program zahrnuje i klíčové kompetence absolventa (např. kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, personální a sociální kompetence, atd.) a odborné kompetence absolventa, které profesně profilují absolventa a připravuje jeho způsobilost pro výkon povolání (Eurydice, 2011, s. 118).

2.2 Rovnost mužů a žen ve vzdělávacím procesu

Rovnost pohlaví je jedním ze základních pilířů demokratické společnosti. Demokratická společnost všem občanům bez ohledu na pohlaví, rasu či náboženství nesmí odepřít rovné zacházení a právo na vzdělání. Aby rovnost pohlaví nebyla zpochybňována při výchovně a vzdělávacím procesu ve školské soustavě, jsou tato opatření obsažena i ve školském zákoně, antidiskriminačním zákoně a v zákoníku práce.

Podle § 1 zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona) upravuje i střední a vyšší odborné vzdělávání, které se odehrává ve školách a školských zařízeních. Zákon zde stanovuje podmínky, podle kterých je vzdělávání a výchova uskutečňována. Také vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanovuje působení orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školách. Podle § 2 odst. 1 je vzdělání založeno na určitých zásadách rovného přístupu každého státního občana České republiky či jiného členského státu Evropské unie. Vzdělávání musí být vykonáváno bez jakékoli diskriminace z důvodů pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry, atd. Školský zákon jasně udává hranice, jak se má zacházet se žáky, jaká mají práva a nepřipouští žádnou pohlavní diskriminaci. (Zákon č. 561/2004 Sb., § 1 a 2).

Na základě § 13 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce musí zaměstnavatel zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a nesmí dopustit jakoukoliv diskriminaci zaměstnanců, jakož i fyzických osob ucházejících se o zaměstnání.

Podle § 16 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., jsou všichni zaměstnavatelé povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi svými zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za vykonanou práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost docílit funkčního či jiného postupu v zaměstnání. V pracovněprávních vztazích je podle §16 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb. zakázána jakákoliv diskriminace. Diskriminace může být přímá nebo nepřímá, sexuální, pronásledování, pokyny k diskriminaci, atd. Tento §16 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb. vymezuje, co se považuje za diskriminaci a kdy je možné připustit rozdílné zacházení podle odstavce 2. Z povahy pracovní činnosti či souvislosti vyplývá důležitost výkonu pro danou práci, kterou zaměstnanec má vykonat nebo jen výkon nezbytně nutný. (Zákon č. 262/2006 Sb., § 13,16).

Principy obsažené v Listině základních práv a svobod, která se zabývá rovným zacházením, jsou v České republice zahrnuty v zákoně č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). Podle § 1 odst. 1 je zde zaručeno právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech oblastí zaměstnání a v přístupu k povolání (pís. a) a přístupu ke vzdělání a jeho poskytování (pís. i) (Zákon č.198/2009 Sb., § 1).

2.3 Shrnutí kapitoly středoškolského vzdělávání

Na začátku kapitoly je definováno středoškolské a odborné středoškolské vzdělávání podle dokumentu Organizace vzdělávací soustavy České republiky, jež v roce 2009 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dále je zde zmíněn školský zákon, zákoník práce a antidiskriminační zákon. Zákony vymezují rovné zásady a přístupy ke vzdělávání, rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech v oblastech zaměstnání. Jelikož se práce zaměřuje na porovnání motivů žáků dvou středních škol, na které je studijní převaha vždy jednoho pohlaví, je zde také zmíněna rovnoprávnost pohlaví.

3. Motivace a její charakteristiky

Pokud chceme porozumět pojmu *motivace*, o který se nám jedná, je nejprve nutné si vysvětlit pojem *motiv*. Slovo *motiv* pochází z latinského slova *motus*, které znamená pohyb. Můžeme tedy napsat, že *motiv* je jakým si funkčním prvkem, který určuje směr a sílu lidského chování. Avšak psychologie na tento pojem nahlíží různými styly. V užším smyslu psychologie pojem *motiv* vykládá jako vědomé záměry nebo vědomé cíle jednání a v širším smyslu pak jako cíle chování i s nevědomím chováním.

Dále psychologie rozlišuje formy a druhy motivů. Pod formou motivů si můžeme představit například potřeby, ideály a zájmy, kdežto druhy motivů ukazují na jejich skutečný obsah či konkrétní uspokojení. Potřeby jsou pokládány za hlavní formu motivů. Zbylé formy motivu se z potřeb vyvíjejí. Druhy motivu můžeme třídit na dvě obecné skupiny a to:

- Biogenní (fyziologické) motivy, které představují biologické potřeby organismu, jako jsou potřeby potravy, odpočinku, pohybu, atd.
- Sociální (psychogenní) motivy představují potřeby člověka, jako jsou být sociální bytostí, opora, získání kompetence k činnosti, potřeby výkonu, atd. (Nakonečný, 2009, s. 245-248).

Podle J. Čápa v knize *Psychologie pro učitele* (1980, s. 66-77) chápe motivaci jako souhrn hybných činitelů v osobnosti, v činnostech a učení. Hybným činitelem máme na mysli takovou skutečnost, která jedince podněcuje k aktivitě či naopak tlumí jeho výkon. Motivace jako celek zahrnuje jednak vnější motivaci a vnitřní motivaci.

Vnější motivace je soubor pobídek a cílů. Motivační pobídky mohou být například pobídka učitele, spolužáka ve vyučování nebo pobídka potravin, šatů nebo jiného zboží, které jde shlédnout ve výloze obchodů. Pod vnějšími cíli motivace si můžeme představit například úspěšné ukončení studia na vybrané střední škole. Vnější motivací je například základní potřeba potravy (hlad), potřeba sociálních vztahů nebo zájem o sportovní aktivitu.

Vnitřní motivy jsou vzájemně spjaty s vnějšími motivačními pobídkami a cíli, které zvenčí podněcují či tlumí vnitřní motiv. Pobídka se může stát cílem, a naopak cíl se může stát pobídkou.

Lidské jednání může být vedeno několika různými motivy současně, přičemž stejné chování jednoho jedince může být výsledkem jiných kombinací motivů než u druhého jedince.

Psychologie dokáže rozlišit jednotlivé dílčí potřeby, zájmy, záliby a jiné motivy, přičemž jsou vždy ve vzájemném působení. Tyto vzájemné vztahy vytvářejí celistvou motivaci daného člověka.

Základním pilířem každé motivace je potřeba. Potřeba je vlastnost definovaná určitým vztahem jedince k prostředí, závislost jedince na specifických životních podmínkách a vyhledáváním těchto podmínek a prožívání jejich dostatku či nedostatku, popřípadě střídání těchto stavů. Z psychologického hlediska dělíme lidské potřeby do níže uvedených skupin.

- *Elementární životní potřeby*, tzv. fyziologické potřeby, mezi které patří základní životní potřeby pro přežití jedince, například potřeba kyslíku, potřeba potravy, potřeba spánku, atd.
- *Sexuální potřeba* vyplývá z touhy po intimním vztahu jednoho jedince s druhým.
- *Potřeba jistoty*, jinak řečeno „pud sebezáchovy“, tato potřeba se projevuje v ohrožení fyzickém, psychickém nebo sociálním.
- *Potřeby podnětu, změny a činnosti* můžou při nedostatku zapříčinit zoufalství nebo chronického stavu při nedostatku komunikace se světem anebo znemožněním jakékoliv činnosti.
- *Sociální potřeba* je potřeba kladných vztahů a citů od člena rodiny, spolužáků, kamarádu a partnera. Souvisí s tím i péče o druhé a přijímání péče od druhých.
- *Potřeba výkonu a společenského uznání*, tzv. výkonná motivace je potřeba dosažení dobrých výsledků v práci a uznání od kolegů.
- *Estetická a poznávací potřeba* zahrnuje záliby v krásných věcech a poznávání nových míst.
- *Potřeba uskutečňovat určité záměry či životní cíle* a podle toho určovat své činnosti a jednání v průběhu života.

Někteří psychologové dělí potřeby do dvou velkých skupin - biologické (primární) a společenské (sekundární). Jelikož struktura motivace je natolik složitá, používají se vedle termínu potřeb zejména:

- *Zájmy a záliby* jsou získané motivy, v kterých je zdůrazněn vztah jedince k určité skutečnosti nebo druhu činnosti. Na jedince mohou působit uspokojivě nebo naopak nelibě, když nastane omezení.
- *Návyky* jsou získané způsobem realizace a chováním v různých situacích. Projevují se bezděčným chováním nebo chováním proti své vůli, aniž by si to jedinec uvědomoval.
- *Emoce* jsou citové procesy, stavy a dlouhodobé vlastnosti.
- *Odměna a trest*, jako zpevňující nebo posilující faktor, například motivační momenty při učení.
- *Postoje* mohou být kladné či záporné. Je to specificky získána dispozice zahrnující poznání různých objektů, jejich citové hodnocení a určitý impuls k jednání.
- *Perspektiva* podporuje cíle činnosti, které mají určitou dobu trvání, například krátkodobé a dlouhodobé.
- *Hodnoty* jsou cíle nebo momenty, ke kterým se vztahují určité potřeby jedince.

Motivační momenty můžeme vyjádřit různými termíny. Za základní momenty považujeme vyjádření v pojmech potřeby a cíle (Čáp, 1980, s. 66-77).

3.1 Teorie motivace

Podle M. Nakonečného v knize *Motivace lidského chování* (1996, s. 148-152) motivace jako jednotný celek neexistuje. Vědci se do dnešní doby nedokázali sjednotit v názoru na všeobecně přijímaném tvaru teorie motivace. Rozpory nacházíme v obsahu a v nejednotném názoru na metodologii a metody výzkumu motivace. První psychologické úvahy o původu lidského chování nacházíme u nejvýznamnějších starověkých filozofů, (Sokratés, Platón a Aristotéles), kteří zaměřovali svou pozornost na založení etického spektra. Jako příklad lze uvést Sokratovu úvahu o vztahu rozumu a mravnosti.

Co o motivaci s jistotou víme je fakt, že dovoluje, byť jen obecně, aplikaci v praxi. Motivace je nepostradatelná v mnoha oborech psychologie, v klinicko-psychologické praxi, v oborech aplikované psychologie, nebo v psychologii řízení sociálních systémů organizace, kde umožňuje chápat psychologické důvody lidského chování, a také je dokáže v určité míře usměrňovat nebo měnit. Bez motivace by nebyl možný psychologický vliv na lidské chování, který je možné uplatnit v psychoterapii, pedagogice či jiném oboru. Psychologie by tak ztrácela na významu, neboť jejím úkolem je napomáhat k řešení

psychologických problémů v lidském chování jedince či skupiny při společenských činnostech.

3.2 Psychoanalytická teorie motivace

Podle M. Nakonečného se v knize Motivace lidského chování (1996, s. 152-157) opírá psychoanalytická motivační teorie o lidské pudy a touhy po slasti. Jejím autorem je Sigmund Freud, jenž vycházel především z psychiatrických zkušeností a také z vlivu darwinismu a mechanicky pojaté fyziologie H. von Helmholtze.

Teorie je postavena na tvrzení, že podstata jedince je pudová, a proto se v jeho duševním životě prosazují nevědomé tendence a touha po slasti. Freudova úvaha o principu slasti vázaná na funkci pudů, narazila na skutečnost nutnosti přizpůsobit se požadavkům společenského prostředí. Zároveň se prosazuje absurdní osobní morálka, kterou si jedinec osvojuje, ztotožněním s jejími historicky vzniklými normami. Chod vnitřního života jedince je pak dán vzájemným působením těchto tří „aparátů“, které Freud nazval: id – ono, představující zde pudy, ego – já, představující zde zkušeností vytvořený komplex funkcí, superego - nadjá, osobní morálka. Freud klade velký důraz ve své teorii na energetický princip. Tento princip je postaven na myšlence, že každý jedinec má konstantní množství energie, kterou pudy orientují na specifický objekt. Pokud nedojde k uspokojení ve vztahu k určitému objektu, neodreagovaná energie seměštná a je uvolněna jiným náhradním způsobem. Funkcí ega je zprostředkovávat vlivy pudů a osobní morálky. Při jejich střetávání vzniká u jedince vnitřní konflikt. Potlačené pudy jsou vytlačeny z vědomí, aby nedošlo k vnitřnímu rozpolcení jedince, ale přeměňují se v nevědomé tendence, čímž se vytváří náhradní uspokojení. Tímto způsobem se Freud domnívá, že se například sexuální touhy mění na společensky přípustnou činnost. Freud během svého bádání svou psychoanalytickou teorii motivace pudů, několikrát pozměnil. Nakonec se přiklonil k dichotomickému pojetí, ve kterém vyčlenil dvě základní pudové tendence.

První pudovou tendenci nazval pud po životě (eros) a druhou tendenci pud smrti (thanatos). První pud se projevuje jako pud zachování sama sebe, libido a pud, jehož prostřednictvím získáváme slast. Tento pud se nachází ve všech životních etapách, nejvýrazněji se projevuje v sexualitě jedince. Naopak pud smrti se ukazuje jako ničivý činitel, neboť směřuje k návratu k prvotnímu anorganickému stavu. Charakteristickými projevy jsou sklony k agresivitě a libosti zaměřené na sama sebe a navenek. Oba tyto pudy se navzájem doplňují, ale v patologickém případě může být pud smrti dominantní. Tento pud může vést i k sebedestruktivnímu chování.

Freudovi byly často vytýkány jeho výroky, že veškeré lidské jednání je založeno na sexu. V sexuální frustraci Freud spatřoval i zdroj všech neuróz. Jeho pojetí sexuality je mnohem širší, než se zdá. Freud zastává názor, že pudová podstata jedince je neměnná a historicky stálá. V současném člověku se skrývá a přežívá pračlověk se svým egocentrickým pudovým hédonismem. Avšak lidské zábrany nedovolují jedinci dát zcela volný průběh svým pudům. Freud tvrdí, že člověk skrývá svou animální povahu za falešnou maskou, člověk předstírá to, co není.

Dále Freud v teorii poukazuje na pojmy vědomí, předvědomí a nevědomí. Hlavní doménou psychoanalýzy je nevědomí. Freud vyslovil názor, že nevědomé motivy hrají velkou roli v každodenním životě každého z nás. Každý čin a chování je tedy motivováno. Psychoanalýza hledá smysl v chování a ten je mu dán prostřednictvím motivů. Psychoanalytická práce je tvořena diagnózou konfliktu, která objevuje skryté motivy.

Koncem třicátých let se z psychoanalytické teorie vyvinul nový směr neopsychoanalýza, která klade důraz na sociální a kulturní determinant psychického života jedince (Nakonečný, 1996, s. 152-157).

3.3 Behavioristická teorie motivace

Podle M. Nakonečného se v knize Motivace lidského chování (1996, s. 157-163) opírají začátky behaviorismus o experimentální výzkum chování zvířat v laboratorních podmínkách. Psycholog C. L. Hull díky těmto výzkumům vypracoval dílčí motivační koncept tzv. „drive“. Behavioristické koncepty, konstrukty a motivační teorie byly vypracovány v těsném kontextu s koncepty, konstrukty, teoriemi a výzkumy učení. Někteří behavioristé zastávali názor, že konstrukt motivace je nadbytečný a může být nahrazen procesem zpevňování. Bez pojmu motivace se obešel i ruský filozof, psycholog a lékař I. P. Pavlov, který pro výklad změn chování použil princip podmiňování. Život definoval jako formu procesu či pohybu.

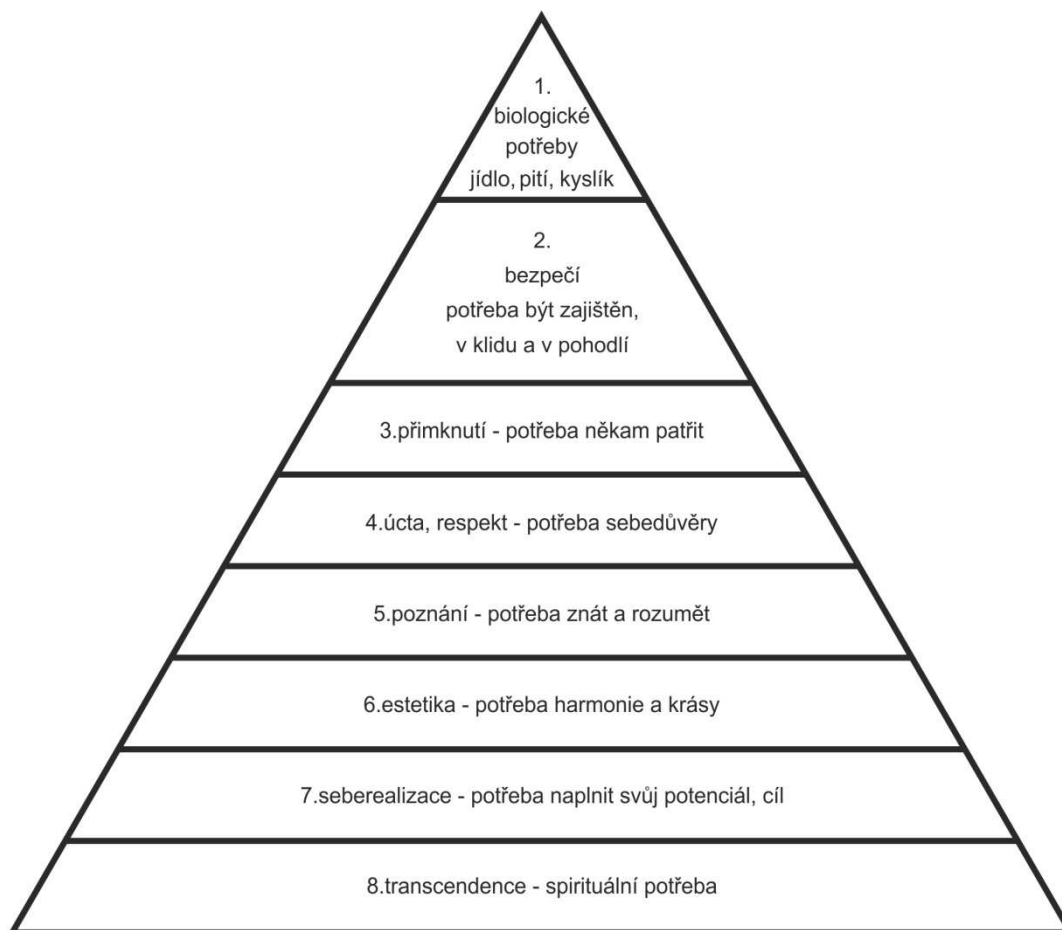
Jelikož dospěli k názoru, že aktivita organismu je prostě faktem, byl pro ně pojem motivace pro vysvětlení záměru chování nepodstatný. V behaviorismu se pojetí motivace udržuje v úzké souvislosti jen jako proces energetizace chování, což vyjadřuje výše zmíněný klíčový pojem „drive“. Tento pojem se používá k vysvětlení změn v intenzitě chování. Později ve výzkumu lidské motivace převládalo dotazníkové šetření, jehož uplatnění je spojeno s řadou nežádoucích výsledků, které neodpovídaly skutečnostem. Další laboratorní experimentální výzkumy na zvířatech prováděl americký psycholog B. F. Skinner, který se zabýval operativním podmiňování, učení na základě reakcí. Bohužel

takto získané laboratorní poznatky nedovolovaly zobecnění a aplikaci na člověka. Motivační aspekty Skinnerova experimentálního výzkumu se v praxi i v teorii uplatnily později a to často rozporuplně. Dalším významným psychologem, který behavioristickou teorii rozvinul o pojem obecného popudu, byl J. S. Brown. Existenci obecného popudu zastával i americký psycholog C. L. Hull. Obecné popudy byly později rozděleny do čtyř druhů: hlad, žízeň, sex a bolest. Objekty či události, na které tyto popudy redukuje, byly nazvány primárními zpevňovači. Jedná se o tzv. činitelé podmiňování. Podstata zpevňování se vykládá pomocí emocí. Afektivní zkušenost vytváří záliby, postoje, emocionální dispozice, odpor, motivy a žebříček hodnot. Rigorózně behavioristickou teorii motivace vypracoval převážně C. L. Hull a jako všechny ostatní behavioristické teorie vycházela i Hullova teorie, z Thorndikeova zákona efektu.

3.4 Teorie motivace u humanistické psychologie

Humanistická teorie motivace věří v uskutečňování lidského potenciálu. Motivace v humanistickém pojetí není vykládána v termínech učení. Hlavním hlediskem je systém hodnot (Nakonečný, 1996, s. 163-164).

Nejznámější představitel humanistické psychologie je americký klinický psycholog A. Maslow. Maslow sestavil *hierarchii lidských potřeb* podle naléhavosti a podle pořadí, ve kterém se lidské potřeby projevují. Na první místo Maslow zařadil biologické potřeby, které uspokojují a jsou nezbytné pro zachování existence. Pokud nejsou biologické potřeby uspokojené, mohou zcela ovládnout prožívání a jednání jedince. Jsou-li základní potřeby jedince uspokojeny, je dotyčný schopen rozvíjet se dál. Maslow potřeby seřadil následujícím způsobem do tzv. pyramidy potřeb (Říčan, 2010, s. 109-114).

Obr. č. 1: Maslowova pyramida potřeb

Zdroj: (Říčan, 2010, s. 114).

3.5 Posuzování a rozhodování

Podle Sternberga v knize Kognitivní psychologie (2009, s. 425-456) se v každé životní etapě věnujeme posuzování různých možností a rozhodnutím. Jedno z nejvýznamnějších rozhodnutí v životě je volba střední a vysoké školy.

Nejstarší modely lidského rozhodování, označujeme za klasické teorie rozhodování. Tyto modely nevypracovávali psychologové, jak si mnozí mohou myslet, ale ekonomové, statistikové a filozofové. Za jedny z prvních modelů jsou považovány ekonomický muž a žena. Tento model předpokládá, že je každý plně informován s důsledky alternativních rozhodnutí. Jedinec je schopen vnímat odlišnosti mezi alternativami a racionálně uvažovat při vlastní volbě.

Jiná teorie subjektivního očekávání užitku, je cílena na lidské jednání dosáhnout uspokojení a vyhnout se bolesti a touží po maximální rozkoši. Každý jedinec se orientuje na dosažení subjektivního užitku, míra uspokojení užitku je individuální.

Rozhodování lidí se od sebe v celku neliší. Lidé se rozhodují na základě promyšlených analogií stejného vzorce, u kterého lze předpokládat následující postup.

1. Zvážení všech dostupných alternativ a počítat i s tím, že může nastat i nepředvídatelná situace.
2. Využít všech dostupných informací.
3. Zvážit rizika a výnosy nabízených alternativ.
4. Pečlivé zvážení všech důsledků rozhodování s tím, že jistota ohledu důsledků není možná.
5. Úsudek, který je založen na zvážení veškerých výše uvedených faktorech rozhodování.

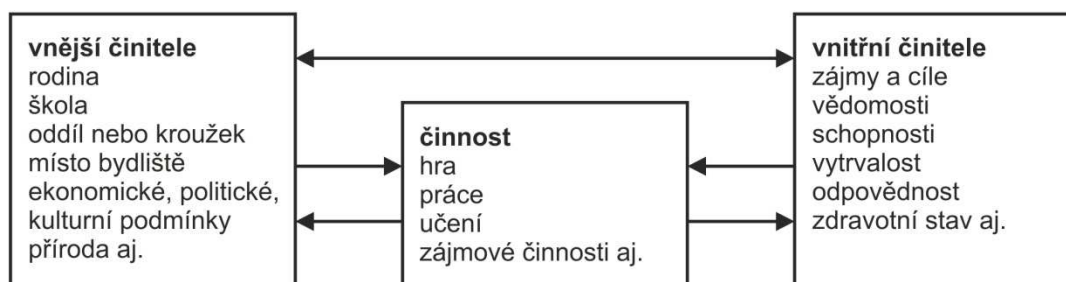
Je možno říci, že správnost rozhodování závisí na základě svědomitého zhodnocení všech ovlivňujících faktorů a alternativ. Naneštěstí žáci k takovým rozhodnutím jako je volby školy přistupují s malou měrou důležitosti, což má za následek spoustu žáků na školách, které je vlastně nezajímají.

3.6 Shrnutí kapitoly motivace

Teorie motivace je velmi rozsáhlá oblast v psychologii, kterou je možné rozčlenit do třech větších celků. Podle psychoanalytické teorie, kterou vypracoval Z. Freud, jenž tvrdí, že podstata jedince je pudová, a proto se v jeho duševním životě prosazují nevědomé tendence a touha po slasti. Růst vnitřního života jedince je pak dán vzájemným působením těchto tří „aparátů“, které Freud nazval: id – ono, představující zde pudy, ego – já, představující zde zkušeností vytvořený komplex funkcí a superego - nadjá, osobní morálka. Druhá teorie se opírá o experimentální výzkum chování zvířat v laboratorních podmínkách. Jeden z neznámějších představitelů je americký psycholog a behaviorista B. F. Skinner, který se zabýval operativním podmiňováním, učením na základě reakcí. Další teorie je humanitní, založená na Maslowě hierarchii lidských potřeb. Maslow tvrdí, že napřed musí být uspokojeny primární potřeby, a pak mohou být teprve uspokojeny sekundární potřeby.

4. Faktory ovlivňující motivaci žáků ke studiu na vybrané střední škole

Psychologové motivační faktory rozdělují do dvou velkých skupin: *vnitřní faktory* a *vnější faktory*, tedy činitele. Níže je uvedeno grafické znázornění rozdělení motivačních faktorů v činnosti podle Čápa a Mareše (Čáp, Mareš, 2001, s. 74).

Obr. č. 2: Činitele působící v činnosti

Zdroj: (Čáp, Mareš, 2001, s. 74)

4.1 Vnitřní faktory

Vnitřní faktory motivace jsou takové, které vycházejí z nás samotných. Do vnitřních motivačních faktorů jsou zahrnuty fyziologické potřeby, zájmy a záliby, vědomosti, schopnosti, dovednosti, postoje a hodnoty jedince.

4.1.1 Zájmy a záliby

Zájmy můžeme chápat jako určitý druh motivace, jejichž základem jsou primární potřeby, které se konkretizují v situacích kulturního prostředí. Například zájem o kresbu se může rozvinout jen při dosažení určitého stupně představivosti a jemné motoriky.

Zájem tedy můžeme definovat jako sekundární potřebu, která se uspokojuje prováděním určité činnosti. Zájem úzce souvisí s činností, a proto existuje tolik zájmů, kolik činností. Zde nastává problém jak zájmy třídit. Ve struktuře osobnosti představují zájmy tu část, která jde nejnápadněji ovlivnit. Lze ji tedy zesilovat, zeslabovat či záměrně vytvářet (Říčan, 2010, s. 108-109).

4.1.2 Schopnosti

Otto Čáčka v knize Psychologie: vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika (1997, s. 32-33) definuje schopnosti jako individuální diferenciaci,

relativně stálých jednotlivých duševních předpokladů výkonnosti, například mentální, motorické a senzomotorické. Avšak opravdovou způsobilost ke specifické činnosti nelze posuzovat bez zvážení povahových vlastností, motivační, hodnotové a zájmové orientace osobnosti jedince. Na základě získání celého souboru daných charakteristik je možné snáze předvídat výkonnost jedince v konkrétní předmětné oblasti. Ale ani výjimečné schopnosti nejsou zárukou dosažení žádaného výkonu. Kvality duševních funkcí jsou tedy jen základními primárními prvky duševního dění osobnosti jedince, které jsou podřízeny vyšším řídicím mechanismům integrovaného celku.

Schopnosti tvoří kvality dílčích složek duševní aktivity, které J. P. Guilford vyčlenil podle faktorové analýzy tří skupin obecných primárních schopností:

1. *rozumové intelektuální schopnosti* – verbální, numerické a restriktivní,
2. *názorné percepční schopnosti* – vizualizace, poznávání a vyčleňování tvarů a prostorová orientace,
3. *manipulační psychomotorické schopnosti* – pohybové koordinace, osobní tempo, reakční čas a přesnost.

Mimo jiné pro zvládnutí nároků v různých předmětných oblastech hrají význačnou roli nejen schopnosti, ale i obecná míra flexibility. Pružnost přizpůsobovat se novým podmínkám a okolnostem (Čačka, 1997, s. 32-33).

4.1.3 Postoje a hodnotová orientace žáka

Podle P. Říčana v knize Psychologie osobnosti (2010, s. 109-110) je nejobecnější postoj, který určuje životní styl hodnota či hodnotová orientace. Postoje jsou ovlivněny základními potřebami a zájmy jedince. Každý jedinec zastává jiné postoje a jinou hodnotovou orientaci. Na základě vlastního hodnotového žebříčku určujeme svůj postoj a orientaci k sobě samému, ke světu, k blízkým, ke škole. Podle Sprangera lze hodnotovou orientaci rozdělit do šesti typů:

- *Teoretický typ* je racionální a intelektuální, hledající pravdu.
- *Ekonomický typ* směřuje k užitečnosti, praktičnosti a prosperitě.
- *Estetický typ* směřuje k individualitě a soběstačnosti, jako nejvyšší hodnotu vidí ve formě a harmonii.
- *Sociální typ* je nesobecký a jedinou vidinou lidského vztahu je láska.
- *Politický typ* uznává jen hodnoty nejvyšší moci, je soutěživí a rád ovládá druhé.
- *Náboženský typ* hledá hodnoty v jednotě.

4.2 Vnější faktory

Do vnějších faktorů je zahrnuto sociální prostředí (rodina, spolužáci a kamarádi), ekonomické, politické a geografické hledisko. Jsou to motivy, které na jedince působí zvenčí. Iniciátorem je tedy vnější podmět či událost.

4.2.1 Vliv rodičů na žáka při volbě střední školy

Rodina je skupina lidí navzájem se ovlivňující se společnou historií, současnou realitou a budoucností (Sobotková, 2001, s. 22). Členové rodiny při volbě střední školy hrají velkou roli, jsou to převážně matka a otec. Napomáhají při rozhodování různými argumenty proč zrovna tato škola, je ta správná a naopak. Další členové rodiny jako například starší sourozenec mohou poskytovat své osobní zkušenosti nebo cenné informace získané od svých vrstevníků o určité střední škole. Jelikož se toto rozhodnutí děje v pubescentním věku, kde rodič je v řadě případů určitou autoritou a velmi blízkým člověkem, jsou jeho rady ve většině případů vyslyšeny (Hlad'o, 2000, s. 68-70).

4.2.1.1 Přístup rodičů k volbě střední školy z hlediska vyššího socioekonomického statutu

Postoj rodičů při rozhodování o výběru střední školy pro své vlastní dítě, je do velké míry ovlivněno socioekonomickým postavením rodiny ve společnosti. Rodiče, kteří se řadí do střední třídy s vyšším vzděláním, jsou při výběru střední školy ambicióznější a aktivnější, názor dítěte je méně často vyslyšen, než u rodičů s nižším socioekonomickým postavením. Podle těchto rodičů je volba střední školy (kariérové rozhodnutí) na tolik důležitá, než aby bylo zcela ponecháno na dětských snech či chtění. Rodiče své chování v této situaci odůvodňují přílišnou důvěřivostí a naivitou dětí. Jsou přesvědčeni, že svým jednáním chrání své dítě před špatnostmi a nesprávným rozhodnutím. Strategie rodičů při výběru střední školy často bývá zaměřena na předložení užšího seznamu škol, aby dítě nerozptylovalo ty školy, které nejsou pro rodiče přijatelné.

Jejich chování je podmíněno rozdílným chápáním štěstí dítěte. Rodiny s vyšším socioekonomickým postavením mluví o štěstí dítěte v budoucím čase, kdežto rodiče s nižším socioekonomickým postavením hovoří o štěstí dítěte v přítomném čase (Hlad'o, 2000, s. 72-73).

4.2.1.2 Přístup rodičů k volbě střední školy z hlediska nižšího socioekonomického statutu

Rodiče nacházející se v nižším socioekonomickém prostředí nevytvářejí na své děti takový tlak, jako rodiče s vyšším socioekonomickým statusem a ponechávají jim více svobod při rozhodování o své budoucnosti. Přístup rodičů je často ovlivněn skutečností jejich samotnou nerozhodností, nejistotou a nepřípraveností na nastalou situaci. Navíc děti v těchto rodinách se považují za samostatnější a rozhodnější ve svém kariérovém rozhodování.

Rodiče předpokládají, že když si dítě školu vybere sám bez nátlaku, bude ho více bavit a je větší šance úspěšného dokončení. Rodiče se tak mohou chránit před možnými pozdějšími výčitky za špatný výběr školy ze strany dítěte (Hlad'o, 2000, s. 73-74).

4.2.2 Vliv školy při volbě povolání

Škola je sociální institucí, která usiluje o uskutečnění vymezených cílů vzdělávání a výchovy. Přípravuje jedince pro plnohodnotný život ve společnosti. Škola plní i další funkce jako jsou například celkové rozvíjení jedince, ochrana jedince, formování jedince jako lidskou bytost, socializace jedince, integrace jedince do profesního života. Pro začlenění jedince do společnosti je důležité profesní zaměření, které jedinec získá dalším studiem na střední škole. A proto škola zřizuje i funkci poradenskou, která žákům má pomoci s volbou budoucího povolání (Průcha, 2002, s. 389-391).

4.2.2.1 Poradenství při volbě povolání

Poradenská psychologie ve školách je zaměřena na různé oblasti nejen na pomoc při začleňování žáka do společnosti, řešení problematického chování, potíže se zvládnutím učiva, ale i při rozhodování o volbě povolání (Helus, 1995, s. 26).

Školní poradce je povinen při volbě střední školy či povolání vést žáky, tak aby zvážili všechny pro a proti a pomoci vyhledat veškeré informace týkající se dané problematiky. Poradce je tu od toho, aby žáka vyslechl, informoval a nasměroval správným směrem. Poradce si v žádném případě nesmí dovolit, někomu říct, čím by měl být. Pokud však samotný jedinec opravdu nedokáže říct, co by chtěl v budoucnu dělat, může poradce žákovi poskytnout vypracovaný test k třídění povolání, jež rozděluje povolání podle typu pracovního prostředí. Výsledky dotazníku mohou žáka nasměrovat ke studiu na určité škole nebo do zaměstnání (Fontana, 2003, s. 328).

4.2.3 Ostatní hlediska ovlivňující volbu střední školy

Mezi ostatní vnější hlediska, která ovlivňují volbu střední školy, patří i hlediska sociální, ekonomické, umístění školy nebo bydliště, politické, kulturní a vliv vrstevníků (spolužáků):

- *sociální hledisko* – postavení ve společnosti,
- *ekonomické hledisko* – finanční zařazení,
- *hledisko umístění školy a bydliště* – poptávka po daném zaměření na trhu práce v regionu,
- *politické hledisko* – uskupení společnosti,
- *kulturní hledisko* – vliv zakořeněných zvyklostí, náboženství, jazyk, společenské normy, nahlížení na svět a sama sebe,
- *hledisko vrstevníků (spolužáků)* – zdroj informací,
- *hledisko zájmových kroužků* – vliv zájmů a zálib (Čáp, Mareš, 2001, s. 74).

4. 3 Shrnutí kapitoly motivační faktory

Při volbě střední školy je žák ovlivněn především motivačními faktory, které se rozdělují na vnitřní a vnější. Vnitřní faktory jsou takové, které vyházejí z nás samotných, řadíme sem fyziologické potřeby jedince, které jsou zájmy a záliby, vědomosti, schopnosti, dovednosti, postoje a hodnoty. Vnitřní faktory žáka vedou k primárním cílům například seberealizovat se, poznávat, dosáhnou úspěchu a vyhnout se neúspěchu. Těchto cílů je možné dosáhnout jen za předpokladu uspokojení základních potřeb. Čím může být žák dále ovlivněn, jsou vnější motivy, které přicházejí z okolí. Jako nejčastější a nejsilnější vnější faktory, jež žáka ovlivňuje je vliv rodiny, spolužáků a kamarádů. Slouží jako podpora při rozhodování a zdroj informací. Mezi vnější faktory dále patří i sociálního a ekonomického hledisko, které zohledňuje absolventovo středoškolské vzdělání ve smyslu uplatnění, prestiže a finančního ohodnocení. Hledisko umístění školy či bydliště klade důraz na umístění školy v regionu, jelikož je žák studiem odborné střední školy úzkoprofilově zaměřen. Region, který je zaměřen právě na danou oblast podnikání může navýšit šanci k získání snadnějšího uplatnění na trhu práce. Další hlediska, které mohou žáka ovlivnit při výběru školy jsou navštěvované zájmové kroužky a kultura, v které dítě vyrůstá.

5. Rozdíl motivů dívek a chlapců při volbě střední školy

Bakalářská práce se snaží odhalit rozdíly mezi motivy žáků při volbě střední školy, konkrétně na umělecko-oděvní škole, kde studují převážně dívky. Tyto poznatky jsou porovnány se střední strojírenskou školou, kde naopak při studiu převažují chlapci. Proto v kapitole jsou nastíněny rozdíly související s volbou střední školy u chlapců a dívek.

5.1 Vliv školy na utváření identity dívek a chlapců

Jednou ze základních funkcí školy je utváření představ o životě kolem nás, do kterého spadají i představy žáků o mužích a ženách, tímto škola napomáhá k vytváření identity dívek a chlapců. Žáci informace o ženských a mužských rolích, chování a vzhledu dostávají prostřednictvím učebnic doprovázené grafickým znázorněním, projekcí a vlastním pozorováním. Žáci si mužské a ženská role osvojují výkladem učiva nebo komentářem pedagoga. Takový komentář může být zaměřen na účet děvčat či chlapců, který zachytí nejen daný žák či žákyně nebo skupina, ale i všichni přítomní. Je tedy důležité s jakými rozdíly pedagog k žákům či žákyním přistupuje, takové chování dítě může přijmout jako normativní konstantu. Na základě výroků svých vyučujících si žáci vytvářejí představy o mužích a ženách, jací by měli být.

Žáci také přejímají od pedagoga názor na předměty, které se označují za „mužské“ a „ženské“. Díky těmto výroků můžeme žáky či žákyně neúmyslně či úmyslně ovlivnit v chápání světa mužů a žen (Janošová, 2011, s. 28-29).

Hlavní funkcí školy je tedy vzdělávat a vychovávat, vedlejší funkce školy je ochranná, prognostická a selektivní. Prognostické a selektivní funkce slouží k určení následujícího vzdělání a budoucího povolání žáka nebo žákyně. Dnešní společnost od školy očekává souhrn informací o žákovi či žákyni, které mohou být použité jako rozhodovací kritérium pro pokračování životní kariéry chlapců a dívek. Tato funkce je čím dál více významnější, jelikož škola má pravomoc žákům vydávat různá osvědčení, která slouží jako propustka do některých sociálních a společenských sfér života a povolání. Chceme-li svůj život směřovat určitým směrem, například stát se lékařem, je nutné vystudovat školy, nejen jako zdroj poznání, ale i jako zdroj získání osvědčení (např. získání maturitní zkoušky). Škola nás má podporovat ve vzdělání a pracovní dráze. Tato podpora je však genderového zaměření. Škola nachází povolání pro ženy a pro muže.

Například povolání pro ženy začneme studiem na základní škole, dále pokračují na střední zdravotní či textilní škole a zakončí vyšší odbornou školou, obor ošetrovatelka

nebo vysokou školou uměleckou, obor návrhář. Povolání či výběr následující školy u chlapců může vypadat následovně, základní škola, střední průmyslová škola strojní a vysoká škola strojní (Smetáčková, 2006, s. 14).

5.2 Rozdíly v pohledech do budoucnosti dívek a chlapců

Podle H. Karstena v knize *Ženy a muži* (2009, s. 99-100) vidí každý člověk svou budoucnost v určitých časových intervalech s někým jiným a v něčem jiném. Představou o budoucnosti si vytváříme určité cíle, kterých chceme dosáhnout či se jim alespoň přiblížit. Je to jeden z hnacích, motivujících principů lidské činnosti.

Dospívající ženy nemají tak jasné a ucelené představy o budoucím životě, jako muži. Je to částečně zapříčiněno minulostí, kdy ženy nesměly vykonávat určitá povolání a měly omezená práva např. volební právo. Převládal názor, že žena má být dobrá manželka, matka a hospodně. Na vzdělání žen se nekladl, takový důraz jako u mužů. Proto většina žen v době dospívání uvažovala nad nějakou profesí, ale jen do chvíle, než založí vlastní rodinu. Ženy zanechávaly pracovní činnosti nejpozději v době těhotenství, po narození dětí se staraly o výchovu a o domácnost. Ještě v šedesátých letech minulého století nebylo nic neobvyklého u mladých žen takto plánovat budoucnost. Toto chování bylo silně zakořeněné právě z minulých let.

Vzdělání a zaměstnání pro ženy bylo jen vnější nutností, která vyplňovala čas k dosažení pravého cíle a to dosažení sňatku a založení vlastní rodiny.

V současné době se poměry změnily a ženy více myslí na vzdělání a dobré zaměstnání. Stále více žen dosahuje vyššího vzdělání a vykonává kvalifikovanější povolání. V posledních třiceti letech se pohlavní role vyrovnaly a ženy zaujaly novou filozofii, která zahrnuje, jak výkon práce, tak i rodinu, ale i přesto nejsou schopny konkretizovat svou budoucnost jako muži. Ženy nechtějí specifikovat svou budoucnost, jelikož nedokážou odhadnout nadcházejících životních situací jako jsou zkušenosti v zaměstnání nebo společná budoucnost s partnerem. To vše ukáže až čas, jestli žena ukončí kariéru kvůli založení vlastní rodiny, zůstane bezdětná a bude budovat svou pracovní kariéru, nebo povolí ve své kariéře a zaměří se na partnera a výchovu dětí, ale svou práci neopustí, a nebo roli vychovatele a maminky převezme partner a žena se nadále bude věnovat své kariéře. Je mnoho dalších variant jak zvládnout tuto situaci. Touto otázkou, jak skloubit rodinu a práci, se mladé ženy zabývají usilovně.

Chlapci dospívající v muže, kteří jsou pevně zaměřeni na předmětný svět a na věcné uvažování, mají daleko více jasné představy o své budoucnosti, co se týče vzdělání a povolání. Tito dospívající muži mají jasno o způsobu a času ukončení středoškolského vzdělání i o následujícím vzdělání např. na vysoké škole. Dále mívají dokonce naplánovanou nejbližší životní etapu v kariéře a představy o svých budoucích pracovních úspěších. Méně jasno mají v představách ve sféře osobních a mezilidských vztazích, jako jsou například založení rodiny, dětí. Těmito tématy jako je rodina a příprava na rodinný život se přespříliš nezabývají. Jejich myšlení je postaveno na získání odborného vzdělání, nalezení vhodného zaměstnání, kde pracují na kariérním postupu a dosažení úspěšné pracovní pozice. Když jsou tyto cíle splněny a finanční situace je zajištěna, teprve potom se muž poohlíží po ženě, se kterou by chtěl založit rodinu, počít děti a mít krásný byt nebo dům se zahradou.

Ženy v současné době neustále podléhají různým změnám, trendům, tradicím a to napomáhá k jejich čím dál větší nerozhodnosti. Naproti tomu, dospívající muži jsou schopni s určitou jistotou říct, co chtějí v budoucnosti dělat, v souladu s tradičním členěním pohlavních rolí kladou důraz na získání zaměstnání a dosažení pracovní kariéry.

5.3 Rozdíly v kognitivních schopnostech dívek a chlapců

Podle R. A. Lippa a některých psychologů v knize Pohlaví a výchova (2009, s. 61-63) nejsou v obecné inteligenci žádné smysluplné rozdíly mezi chlapci a dívkami. Někdy je možné zjistit rozdíly u některých konkrétních mentálních schopnostech chlapců a dívek. Muži jsou například v průměru o něco zdatnější v matematice než ženy. Kdežto ženy jsou naopak výkonnější v testech verbálních schopností a v některých specifických slovních úlohách jako jsou například plynulost řeči, větná skladba a hláskování. V různých typech vizuálně-prostorových testů muži dosáhli daleko lepších výsledků než ženy. Tento rozdíl byl nejvíce znatelný při testech mentálních rotací, kde muži ženy převyšovali 77 %. Tyto testy hodnotí, jak dobře si daný jedinec dokáže přestavit v duchu rotaci trojrozměrného objektu. Muži také vyšli lépe z testu hladiny vody, kde měli probandi odhadnout plochu vody v nádobě z různých pohledových směrů. Na druhou stranu ženy dopadly lépe než muži v paměťových testech orientovaných na polohu objektu v prostoru.

Skupina psychologů ze severního Irsko analyzovala data ze šesti objemných vzorků, na jejichž principu vznikla norma Wechslerova testu inteligence a objevila zjištění, že muži vykazují lepších výsledků ve Wechslerově informačním subtestu. Ti samí

psychologové vytvořili test všeobecných znalostí, který rozdali severoirským vysokoškolákům. Test zjistil, že muži měli opět lepší všeobecné znalosti než ženy. Mužské znalosti převažovali především v oblasti politiky, financí, historie, geografie, biologie a sportu, kdežto ženy vykazovaly vyšší nárůst znalostí v oblasti medicíny, potravin a vaření.

Podobné výsledky znalostí získali i obdobné studie. Je zřejmé, že muži mají lepší odhady v objemu rozsáhlejší všeobecné a matematické znalosti, zatímco ženy vynikají v prostorově-paměťové orientaci, v medicíně, potravinách a vaření.

5.4 Rozdíly ve fyzických schopnostech dívek a chlapců

Muži jsou od počátku vývoje ti, kteří zajišťovali potravu pomocí lovu, kdežto ženy udržovaly oheň a čekaly na muže, než se vrátí z lovu. Z toho můžeme usuzovat určité genetické predispozice, které nás provázejí celým vývojem.

Je vědecky dokázáno, že muži jsou v průměru aktivnější než ženy. Testy dokázaly, že muži vykazují vyšších výsledků v rychlosti, přesnosti a délce hodu předmětem. Muži hází rychleji o 99 %, dál o 98 % a přesněji o 77 % než průměrná žena. Dále muži předčí ženy ve stisku ruky, v počtu vykonaných sedů - lehů, v krátkodobém rychlostním běhu a skoku do dálky. Ženy vykazaly nejlepší výsledky v lokomotorické koordinaci, kde vykazaly vyšších hodnot než muži.

Po provedení těchto testů vědci zjistili, že muži mají větší sílu v horní části těla. Jejich vyšší aktivita a síla muže předurčuje pro lepší zvládnutí činnosti či povolání s větší frekvencí fyzické námahy (Richard A. Lippa, 2009, s. 63).

5.5 Rozdíly v preferencích zaměstnání a zájmů dívek a chlapců

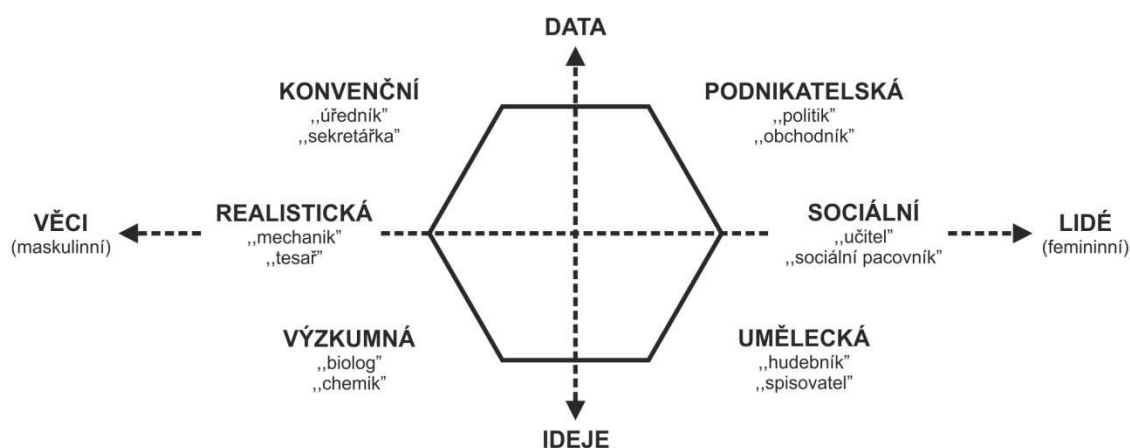
Studium střední školy mnohdy dává základ našemu profesnímu zaměření, a proto je důležitá správná volba. Naše schopnosti a dovednosti jsou zde rozvíjeny a podporovány. Výběrem střední školy podvědomě dáváme najevo, jaké bychom v budoucnosti chtěli vykonávat povolání.

Podle R. A. Lippa v knize Pohlaví a výchova (2009, s. 58-63) rozděluje psycholog John Holland zaměstnání do šesti skupin a to na: realistická, výzkumná, umělecká, společenská, podnikatelská a konvenční. Realistická povolání jsou taková, která v sobě nesou práci se stroji, přístroji, nástroji, výstrojí a hospodářskými zvířaty. Jsou to profese jako například instalatér, zámečnický, mechanik, zemědělec, švadlena, truhlář. Výzkumná povolání jsou zaměřena směrem výzkumu a zkoumání biologických, fyzických, kulturních

jevů a chování, například biolog a chemik. Povolání uměleckého rázu (například novinář, módní návrhář, grafik, herec, spisovatel) je charakterizováno fyzickou, pohybovou a slovní aktivitou za účelem umělecké tvorby či produktu. Společenská povolání v sobě skrývají konzultace, vyučování, výcvik, organizování a řízení druhých lidí. Pod takovým povoláním si můžeme představit například učitele, psychologa, kněze. Podnikatelská povolání v sobě zahrnují manipulaci s druhými lidmi za účelem dosažení organizace, výsledků či cílů. Jsou to povolání zaměřená na byznys, jako je manažer, burzovní makléř, prodejce a politik. Jako poslední typ povolání jsou konvenční (např. úředník, technolog, ekonom), která v sobě nesou plánování a obsluhu strojů, zpracování určitého souboru dat, vytvoření a uchování dat.

Jsou znatelné rozdíly v preferenci těchto šesti typů povolání u mužů a žen? Podle metaanalýzy šesti studií od více než 14 000 probandů bylo prokázáno, že 86 % mužů preferuje spíše realistická povolání než průměrná žena. Zatímco u žen výsledky ukazují, že více než 73 % žen preferuje sociálně-společenská a umělecká povolání než průměrný muž. Další rozdílnost v zájmu u povolání se objevuje u výzkumu a podnikání, kde ženy více tíhnou k podnikatelskému povolání a muži naopak k výzkumnému. Kde se muži ani ženy přespříliš nelišili, je konvenční povolání. Zde testy ukázaly zanedbatelné rozdíly mezi muži a ženami.

Prováděný výzkum poukázal na skutečnost, že je možné najít dvě dimenze, jež stojí za preferencemi šesti Hollandových typů povolání. První dimenzí jsou lidé a věci, druhou dimenzí jsou ideje a data, jak můžeme vidět na obr. č. 3.

Obr. č. 3: Hollandův model šesti druhů zaměstnání

Zdroj: (Lippa, 2009, s. 59)

Jak můžeme z grafu vyčíst, povolání se zaměřuje na organizování a interakci lidí mezi sebou a uvažování o nich. Jako protiklad dimenze *lidé* leží na protější straně grafu oblast *věci*, která je zaměřena na práci se stroji, nástroji, výbavy a neživých předmětů. Pro lepší představu dvou rozdílných dimenzí si můžeme přestavit povolání učitel a mechanik. Učitelské povolání se zaměřuje na práci s lidmi, zatímco mechanik pracuje s předměty. Další dimenzí jsou ideje, které jsou zaměřeny na povolání podporující tvořivé, kreativní a intelektuální myšlení, kdežto povolání zabývající se prací s daty, je více mechanické, rutinní a intelektuální, náročnost je menší.

Výzkum v oblasti dimenzí lidí a věcí ukázal, že muži o 90 % více vyhledávají povolání s věcmi, zatímco ženy zase o 90 % více povolání, kde pracují s lidmi. Tyto rozdíly jsou u mužů i žen očividně viditelné již ve věku dvou až čtyř let. V rámci dimenzí ideje a data nelze u mužů a žen najít podstatné rozdíly.

Novější studie britského psychologa Simona Baron-Cohena, také potvrdila rozdíly v této oblasti. Britský psycholog předpokládá, že ženy mají větší sklon být empatizátory, kdežto muži spíše systematizátory. Větší empatie se u žen objevují již v útlém věku, kdy se malé holčičky dívají častěji lidem do tváří, kdežto stejně staří chlapci dávají spíše přednost pohledu na chrastítko. Dívky si častěji vybírají ke hře sociální hračky (např. panenky a zvířátka) nebo společenské hry, jako jsou hra na zdravotní sestřičku, maminku, paní učitelku, atd. U dívek lze nalézt vyvinutější teorii myšlení než u chlapců, také se snadněji umí vcítit do pocitů, myšlení, motivů, plánů druhých lidí. Jsou také lepšími společníky v konverzaci, více se zaměřují na mezilidské vztahy a vyhledávají či poskytují sociální oporu.

Mužská systematizování se nachází v mnoha aspektech chování. Chlapci si raději hrají s mechanickými (např. autíčka, bagr, luk a pistole) a stavebnicovými (např. kostky, lego a puzzle) hračkami. Možná i díky tomu muže více přitahují povolání, kde se pracuje se stroji, s počítači a s různými mechanismy. Jako koníčky si muži vybírají převážně sběr či organizování věcí, jako třeba filatelie, sběr baseballových kartiček, sledování sportovních utkání, ptactva a vlaků.

Největší rozdíly v preferenci zaměstnání a zájmů můžeme vidět v oblasti sociální a realistické. Muži více tíhnou k povoláním mechanickým, stavebním nebo i výzkumným, které v sobě zahrnují práci s věcmi, např. stroji, počítači, nástroji a výbavou. Zatímco u žen převažovala sociální a umělecká povolání, která v sobě nesou organizaci, řízení, výcvik druhých lidí a kreativitu či tvořivost. Jedná se například o povolání poradce, učitel, návrhář, grafik, malíř, herec.

5.6 Shrnutí kapitoly rozdílů motivace u dívek a chlapců

Tato část práce se zaměřuje na rozdílnost motivů u mužů a žen při výběru střední školy či následovného povolání. Už v útlém věku si jedinec na základě chování a výroků dospělých osob v jeho okolí vytváří určitý postoj k vnímání stejného či opačného pohlaví. Tyto převzaté postoje může začít brát, jako vlastní normativní konstanty. Získané postoje mohou ovlivnit perspektivnost s jakou jedinec hledí do budoucnosti. Na základě pevného zaměření na předmětný svět jsou muži schopni s určitou přesností říct, co chtějí v nejbližší budoucnosti dělat, kdežto ženy, které jsou ovlivněny minulostí a různými změnami, trendy a tradicemi to tak jednoznačně specifikovat nedokážou. Při výběru školy hrají velkou roli kognitivní a fyzické schopnosti. Člověk vybírá především podle těch schopností, ve kterých je dobrý. Ženy vynikají především v prostorové orientaci, ve znalostech medicíny, potravin, v sociálních vztazích, tvořivých činnostech, a proto vyhledávají školy či povolání, více než muži v sociální, humanistické a umělecké oblasti. Kdežto muži vyhledávají školy nebo zaměstnání, kde mohou využít své systematické, realistické a výzkumné myšlení. Jsou to obory, kde převažují znalosti matematiky a techniky.

6. Shrnutí teoretické části

Teoretická část začíná obecnými pojmy střední vzdělávání a střední odborné vzdělávání. Žáci díky střednímu odbornému vzdělání získávají profesní zaměření, které určuje jejich odborné kompetence pro výkon v povolání. V bakalářské práci jsou porovnávány odlišnosti v motivech žáků na středních školách, kde studijní převahou je vždy jedno pohlaví. Z toho důvodu jsou zde zmíněny zákony, jež prosazují rovnost dívek a chlapců ve školském procesu. Podle školského zákona § 2 odst. 1 zákon č. 561/2004 Sb., je vzdělání založeno na určitých zásadách rovného přístupu k občanovi. Zákoník práce je zde zmíněn, kvůli povinným odborným praxím na středních odborných školách, které žáci během svého studia musí absolvovat. Podle zákoníku práce § 13 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., musí zaměstnavatel zajistit rovné zacházení bez jakékoliv diskriminace. Antidiskriminační zákon §1 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb., zaručuje právo na rovné zacházení a právo na vzdělání.

V práci jsou zjišťovány motivy žáků pro studium na konkrétní škole, z tohoto důvodu jsou v další kapitole definovány pojmy motivace a motivační činitelé. Motiv je složkou motivace. Motivaci chápeme jako souhrn hybných faktorů. V následující kapitole jsou popsány vnitřní a vnější faktory, které ovlivňují motivaci žáků při volbě školy. Do vnitřních motivů jsou zahrnuty fyziologické potřeby (Maslow), zájmy, dosažení úspěchu či osvojené sklony. Mezi vnější faktory jsou zahrnuty podmínky přijímané zvenčí, například sociální prostředí žáka, kde je ovlivňován nejbližšími členy rodiny a přáteli. Působí zde i složka poradenství a geografická, kde je kladen důraz na profesní zaměření regionu a poptávku zaměstnání.

Poslední kapitola se zaměřuje na rozdíly schopností u dívek a chlapců a na jejich pohled do budoucnosti. Tyto rozdíly ovlivňují jejich vrozené predispozice, výchova a zájmy. Ženy jsou více společenské, tvořivé a proto preferují spíše povolání umělecká a společenská. Muži jsou více technicky založeni, tzn., že ovládají matematiku a logiku, vybírají si spíše povolání realistická, výzkumná a podnikatelská. Kde je poměr žen i mužů téměř stejný, jsou konvenční povolání. Základní přístup k budoucnosti u mužů je v získání dobrého teoretického vzdělání, poté nástupu do zaměstnání, kde budou moci svými úspěchy budovat kariéru a zvyšovat finanční ohodnocení. Poté začínají hledat ženu a chtějí zakládat rodinu. Ženy jsou v tomto ohledu téměř stejné až na to, že jsou více ovlivněny minulostí a nejsou tak stále v názorech a více podléhají trendům.

7. Střední škola designu a módy Prostějov

Informace o škole byly čerpány z internetových stránek Střední školy designu a módy, Prostějov (<http://www.ssdam.cz>). Škola byla založena v roce 2011 a jako jediná státní škola nabízí v Olomouckém kraji umělecko-oděvní zaměření. Je to moderní škola, která navazuje na 90letou oděvní tradici v oboru. Škola je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou, sídlí na Vápenici 2986/1 v Prostějově. Zřizovatelem školy je Olomoucký kraj. Součástí školy je i domov mládeže, školní jídelna a sportovní areál, který se nachází v blízkosti školy.

Historie Střední školy designu a módy Prostějov sahá až do devatenáctého století, kdy byla roku 1875 založena Tkalcovská škola. Tato škola byla udržována městem Prostějov až do roku 1887, kdy byla škola zestátněna. V roce 1900/1901 byla Tkalcovská škola rozšířena o strojní dílnu. Na škole se vyučovala pánská a posléze i dámská konfekce.

V roce 1919 byla zřízena státní mistrovská škola krejčovská, která 1. října 1919 byla sloučena s Tkalcovskou školou. Na škole se vyučovaly nejen předměty krejčovské zručnosti, ale i předměty, jako jsou nauka o textilním zboží, nauka o strojích a pomůckách krejčovských, živnostenské počty a písemnosti, směnkářství a účetnictví.

V roce 1921/1922 byla ke škole přičleněna všechna oddělení živnostenských škol pro krejčí a švadleny. Takto rozrůstající se škole, začaly nevyhovovat stávající prostory, a proto městská rada v roce 1926 uvolnila finanční prostředky na úpravu budovy německé školy na Vápenici, kde škola sídlí dodnes. V tomto roce došlo ještě k jedné významné události, a to že škola byla povýšena na školu mistrovskou. V roce 1952 se ze školy stala Vyšší průmyslová škola oděvní a později Střední průmyslová škola oděvní v Prostějově. Od roku 1979/1980 byli budoucí absolventi Střední průmyslové školy oděvní v Prostějově přijímáni ze základních škol. Před tím byl uchazeč přijímán po vyučení, z pracovišť nebo z učebního poměru. Škola nabízela čtyřletý maturitní obor 31-43-M/001 Oděvnictví, který byl zakončen maturitní zkouškou.

Ve školním roce 2006/2007 střední škola vytvořila nové studijní obory: 82-41 M/07 Modelářství a navrhování oděvů a stávající obor Oděvnictví rozšířila o dvě zaměření, oděvní design a návrhářství a marketing v oděvnictví. V roce 2011 byla Střední průmyslová škola oděvní v Prostějově zrušena a vytvořena nová Střední škola designu a módy, Prostějov, která v současné době nabízí čtyři čtyřleté maturitní obory zakončené maturitní zkouškou.

7.1 Prostředí střední školy

Podle Mareše, termín prostředí školy zahrnuje nejen sociálněpsychologické aspekty, ale i aspekty architektonické (umístění školy, architektonické řešení přístupů do školy, tvar budovy a její řešení, rozmístění tříd, vybavení odborných učeben, dílny, kabinety, sborovna, školní chodby, šatny, atd.), hygienické (osvětlení, akustika, vytápění, větrání, prašnost, bezpečnost a nezávadnost použitých materiálů), ergonomické (vzhled a velikost školního nábytku, uspořádání pracovních míst a ovládací techniky) a organizační (počet žáků a učitelů vzhledem ke kapacitě školy) (Čáp a Mareš, 2001, s. 582).

Kapitola je však zaměřena jen na aspekty architektonické a hygienické, ostatní aspekty jsou irelevantní z důvodu zaměření této práce.

Střední škola designu a módy, Prostějov se nachází v budově ve tvaru „U“ na ulici Vápenice, kde sídlí od roku 1926. Střední škola sousedí se Střední školou zdravotnickou a Střední odbornou školou podnikání a obchodu na rušné třídě v centru města. V blízkosti školy se nachází městský park Smetanovy sady a Prostějovský zámek. Budova školy je ve světlých tónech starorůžové barvy s bílými okny. Vchodové dveře jsou prosklené, taktéž bílé barvy. Škola disponuje celkem třemi vchody. Hlavní vchod do školy je zabezpečen čipovým systémem, který znemožňuje vstup neoprávněným osobám. Škola má i zadní vchod a bezbariérový vchod, jež vedou přes dvůr školy. Tyto vchody se používají jen zřídka. Celá čtyřpodlažní budova je bezbariérově přístupná.

Dále se zaměříme na společné prostory školy, jako je vestibul, šatny a chodby. Ve vestibulu školy se nacházejí čtyři velké grafiky, přičemž každá z nich představuje jeden z vyučujících oborů na škole. Dominantou vestibulu je i bezpochybně velké schodiště, které končí ve druhém patře. V přízemí se nachází i druhé menší schodiště a výtah, jež vede až do půdní nadstavby, tedy třetí patro budovy školy. Na levé straně vestibulu je vchod do společných šaten. Šatny jsou tvořeny skříňkami, které jsou v místnosti umístěné po obvodu a dvěma řadami uprostřed. Jedna skříňka náleží dvou žákům, kteří do ní mají přístup za pomoci zámků, jež si sami zakoupili. Na chodbách po celé škole můžeme vidět práce absolventů ve formě obrázků, koláží, fotografií a různých módních modelů, které jsou vystavovány na krejčovských figurínách. Součástí výzdoby jsou i úspěchy absolventů, například diplomy a různá ocenění v soutěžích, kterých se žáci školy zúčastnili, tzv. síň slávy. Chodby školy, tak působí velmi barevně, zajímavě a kreativně, viz. obr. č. 4 a obr. č. 5. Zdi školy tedy slouží jako galerie pro prezentaci tvorby žáků střední školy.

Na chodbách můžeme najít i informační nástěnky, kde jsou vyvěšeny různé oficiality, zájezdy, semináře, besedy a soutěže, kterých se žáci školy mohou zúčastnit. Z technického hlediska na chodbách školy nalezneme židle pro odpočinek, tiskárnu s kopírkou, automat na teplé nápoje a jídelní automat.

Obr. č. 4: Úspěchy žáků (vlastní foto)

Obr. č. 5: Výzdoba (vlastní foto)

Ve školní budově se nachází dvanáct učeben, jedna šicí dílna, dva art ateliéry a jeden atelier multimediální tvorby (fotoateliér). Některé učebny jsou odborně zaměřené a jejich vybavení odpovídá konkrétnímu předmětu. V přízemí je například učebna pro výuku materiálů, kde jsou vystaveny různé tkaniny, pleteniny, galanterie a suroviny, ze kterých se vyrábí textilie. Na škole jsou dvě učebny cizích jazyků, z toho v jedné je pro podporu výuky nainstalována interaktivní tabule, televize a přehrávač viz. obrázky č. 6. V učebně jedna je pro žáky vytvořen volně přístupný prostor s pěti počítači s internetem pro jejich vlastní potřeby. V této učebně je i projektor, který je možno podle potřeb vyučujících přenášet do jiných učeben. V prvním patře jsou specializované učebny pro výuku odborných předmětů, učebna výpočetní techniky s dvaceti počítači, učebna ICT s patnácti počítači, jak můžeme vidět na obrázku č. 7.

Obr. č. 6: Učebna cizích jazyků
(vlastní foto)

Obr. č. 7: Učebna ICT (vlastní foto)

Další učebnou v prvním patře je učebna oděvního výtvarnictví, kde je opět umístěna interaktivní tabule, která se používá například pro výuku konstrukce, oděvních materiálů, atd. Učebna strojírenství je ve druhém patře, kde jsou vystaveny různé šicí stroje, které slouží při výuce jako názorná ukázky a LCD obrazovka. Učebny jsou jinak klasicky vybaveny tabulí buď skládací či bílou magnetickou, skříněmi na uložení pomůcek, učitelským stolem a lavicemi s židlemi. Jako jedna ze stěžejních učeben je šicí dílna v prvním patře, která je vybavena šicími stroji od firmy Pfaff, knoflíkovacím šicím strojem, pětinitným obnitkovacím strojem s ořezem, žehlícím lisem, dvěma žehlícími stoly s odsáváním a parním generátorem, stříhacími stoly, krejčovskými pannami, úložnými skříněmi, zrcadly a lékárníčkou. Dalšími důležitými učebnami jsou art ateliéry. Jeden z nich můžeme vidět na níže uvedeném obr. č. 8., které slouží při výuce kreativních a tvořivých předmětů, které jsou vybaveny malířskými stojany, stoly, krejčovskými figurínami a materiálem pro tvorbu. U těchto učeben hraje velkou roli světlo, a proto jsou umístěny v místnostech s okny s velkou propustností denního světla. Prostory multimediálního ateliéru jsou dokonale uzpůsobeny k tvorbě fotografií, bílá a barevná pozadí, světla, zastínění oken a počítačů pro bezprostřední úpravu děl. Žáci mají k dispozici čtyři profesionální digitální fotoaparáty, tři digitální fotoaparáty a několik digitálních kamer. Multimediální ateliér můžete vidět na obrázku č. 9. Z hlediska velikosti a barevnosti jsou učebny spíše větší, vzdušnější a velmi barevné, díky kreativitě pedagogů a žáků.

Obr. č. 8: Art ateliér (vlastní foto)

Obr. č. 9: Multimediální ateliér (vlastní foto)

Dámské toalety se nacházejí v přízemí a ve druhém patře, jsou vybaveny třemi umyvadly, šesti uzamykatelnými toaletami, zrcadlem a vysoušečem rukou, z toho vždy jedna toaleta je vyčleněna pro dámskou část pedagogického sboru. Další menší dámské i pánské toalety se nacházejí ve třetím patře. Hlavní pánské toalety se nacházejí v prvním patře, jsou vybaveny obdobně jako dámské, jen s malým rozdílem, sprchovým koutem.

Opět je zde jedna toaleta vyhrazena pro pánskou část pedagogického sboru. Nepoměr hygienického zařízení je podmíněn počtem dívek a chlapců na škole. Co se týče hygienického hlediska čistoty ovzduší ve škole, je příjemné, díky každodennímu úklidu a častému větrání. Tato skutečnost má vliv i na prašnost, která je tímto částečně eliminována. Osvětlení je zajišťováno umělým osvětlením a slunečním svitem, díky velkým oknům. Teplota ve škole je příjemná, kolem 22°C. K dobrému klimatu přispívají i tlusté zdi budovy, které v létě chladí a v zimě dobře izoluje. V prostorách školy se dodržuje pořádek a čistota. Škola působí čistým a svěžím dojmem.

Součástí školy je i jídelna, domov mládeže a sportovní areál. Školní jídelna je v domově mládeže na Palečkově 1, Prostějov, která nabízí stravování pro všechny střední školy v okolí a širokou veřejnost. Jako jediná školní jídelna v Prostějově nabízí svým strávníkům bezlepkovou stravu. Školní jídelna je vybavena kuchyní, samotnou jídelnou se stoly a židlemi a malou šatnou. Vybavenost kuchyně odpovídá všem požadavkům a předpisům pro stravování. Jídlo si strávníci objednávají prostřednictvím počítačového terminálu, který je zabudován v prostorách jídelny.

Domov mládeže je od školy vzdálen zhruba pět minut lehké chůze. Nabízí ubytování a stravu ve výše zmíněné školní jídelně. Pokoje domova jsou od šestilůžkových až po dvoulůžkové. Ubytování mají společné sprchy, toalety a kuchyňku, kde je k dispozici společná lednička, vaříč, rychlovarná konvice a mikrovlnná trouba.

Sportovní areál slouží pro výuku předmětu Tělesná výchova žákům dané střední školy i pro žáky ostatních středních škol v Prostějově. Areál je vybaven tělocvičnou, venkovním sportovištěm, sport-barem, šatnami, sprchami, toaletami a posilovnou, která je určena i pro veřejnost. Sportovní areál je od střední školy vzdálen asi deset minut lehké chůze.

Ze školní budovy jde cítit tradice a důstojnost k oděvnictví, umění, multimediální tvorbě a tvořivosti. Na každém kroku můžeme vidět vystavené práce absolventů této školy. Tímto škola dostává moderní a lidštější vzhled. Střední škola je účelně a moderně vybavena pro dané zaměření. Žákům je zde poskytována volnost pro rozvoj jejich tvořivosti, kreativity a odbornosti za podpory moderních technologií.

7.2 Nabízené studijní obory

Informace o oborech byly čerpány z internetových stránek školy (<http://www.ssdam.cz>). Střední škola nabízí úplné středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou.

Budoucí absolvent této školy si může vybrat ze čtyř studijních oborů, denního studia:

- 31-43-M/001 Oděvnictví
- 82-41-M/07 Modelářství a návrhářství oděvů
- 82-41-M/01 Užitá malba
- 82-41-M/17 Multimediální tvorba

Užitá malba a design interiéru

Tento obor se na Střední škole designu a módy, Prostějov vyučuje formou čtyřletého denního studia a je zakončený státní maturitní zkouškou. Je to staronový obor, ve kterém se prolínají tradiční techniky malby s novými moderními technologiemi. Je zde kladen velký důraz na zvládnutí klasických malířských technik pastelu, akvarelu, tempery a olejomalby. Se stejnou samozřejmostí a znalostí absolvent ovládá grafický software, který napomáhá v jeho rozvoji a kreativě myšlení a tvoření. Obě techniky lze vhodně využít v oblasti návrhu interiérového designu. Tento obor v žákovi rozvíjí kreativitu, výtvarně-estetické cítění a prostorovou orientaci.

Absolvent po řádném ukončení studia může najít uplatnění především v kreativních oborech jako je interiérový a bytový designér, textilní designér, dekoratér, aranžér, pracovník v reklamním odvětví, ilustrátor, scénograf nebo kulturně – výchovný pracovník. Absolventi tohoto oboru jsou také připraveni k dalšímu studiu na vybraných vyšších či vysokých školách výtvarného či pedagogicko-uměleckého zaměření.

Multimediální tvorba

Multimediální tvorba je čtyřletý nový dynamicky se rozvíjející obor, který v sobě nese spojení tvůrčího myšlení s moderními informačními a komunikačními technologiemi tzv. ICT. Toto spojení vytváří rovnováhu mezi vlastní tvorbou a odbornými znalostmi.

Absolvent je schopen vlastního výtvarného pojetí prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.

Uplatnění absolventa je převážně v oblasti grafického designu, reklamy, tvorby designu webových stránek, v tvorbě výukových podkladů, počítačové animace. Tento obor připravuje absolventy pro následovné studium na vyšších a vysokých odborných školách se zaměřením na multimediální tvorbu nebo pedagogicko-uměleckou tvorbu.

Design oděvu a navrhování

Obor Design oděvu a navrhování propojuje výtvarné schopnosti a odborné dovednosti s estetickým cítěním žáka při tvůrčím zhotovování oděvů a doplňků. Tento obor rozvíjí u žáků kreativitu, tvořivost, fantazii a ruční práci. Je zde zastoupena výtvarná složka, práce s grafickým programem a odborná složka. Žákům je dán prostor pro tvůrčí práci při zhotovování módních modelů či kolekcí.

Absolvent se může uplatnit, jak v oblasti umělecké, tak i v odborné. Možnosti uplatnění na trhu práce jsou jako návrhář a tvůrce filmových a divadelních kostýmů nebo dětských kostýmů, návrhář, modelář, vizážista, stylista, manažer prodeje oděvů, konstruktér, technolog, v reklamní oblasti. Absolvent je připraven i ke studiu na vyšších a vysokých školách s uměleckým zaměřením.

Marketing v oděvnictví

Marketing v oděvnictví je obor, který propojuje oděvnictví a ekonomiku. Je zde kladen důraz na tvůrčí schopnosti, odborné a ekonomické znalosti.

Absolvent denního studia se může uplatnit jako samostatný podnikatel, prodejce, technolog oděvní výroby, konstruktér oděvů, manažer prodeje, reklamní grafik, stylista. Po ukončení studia na této škole je absolvent připraven ke studiu na vyšších a vysokých školách textilního, ekonomického či technického zaměření.

7.3 Spolupráce školy s firmami

Informace o spolupráci školy s firmami byly čerpány z internetových stránek školy (<http://www.ssdam.cz>). Oficiálním partnerem Střední školy designu a módy, Prostějov je statutární město Prostějov, které svou finanční podporou zaštituje soutěž Doteky módy a kroužek Modelová tvorba. Další spolupráce je navázána s různými společenskými organizacemi, například s Obecním živnostenským úřadem, a nebo Prostějovskou knihovnou. Spolupráce je i mezi podnikatelskými subjekty, které škole nabízejí hmotnou podporu ve formě materiálových produktů. Patří sem převážně firma Cíl,v.d. a japonská firma Toray sídlící v Prostějově, která poskytuje podšívkový materiál.

Dále jsou to firmy Buxton Pickles, Hedva sídlící v Moravské Třebové, která škole poskytuje dekorační a technické doplňky a textilie.

Škola nejen spolupracuje s firmami či organizacemi, které školu hmotně nebo finančně podporují, ale také svou přítomností pomáhá na charitativních akcích například pro domov důchodců, kde tradičně pro obyvatele tohoto zařízení sami žáci vytváří módní přehlídku. Střední škola také zapůjčuje modely pro fotografické účely.

Spolupráce školy s partnery je velmi široká a je vyvážená na obě strany. Díky podpoře firem a města Prostějov jsou zlepšovány podmínky pro tvořivost a kreativitu žáků na střední škole. Tato škola je zapojena do výzvy Evropské unie- peníze středním školám – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, projekt je také podporován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

7.4 Rozdíly mezi vybranými středními školami

Porovnávání středních škol je zaměřeno především na aspekty architektonické a hygienické. K názornému porovnání slouží pořízené fotografie středních škol. Na levé straně je vždy fotografie Střední školy designu a módy, Prostějov a na pravé fotografie Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi.

Počet oborů

Střední škola designu a módy, Prostějov, jak už název školy napovídá, nabízí studijní obory umělecko-oděvního zaměření. V každém ročníku jsou dvě třídy. Jednu třídu může navštěvovat okolo třiceti žáků. Systém studia je tvořen základními předměty, které žáci mají stejné bez ohledu na jejich zaměření. Zaměření je specifikováno studiem odborných předmětů, které se mění konkrétním zaměřením. V jedné třídě studují žáci různých zaměření. Zatímco Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi nabízí pět studijní školních vzdělávacích programů. Z toho jsou čtyři maturitní obory Strojírenství, Dopravní prostředky, Ekonomika a podnikání, Informační technologie a jeden dvouletý nástavbový pro uchazeče s výučním listem. Střední škola otevírá jednu nebo dvě třídy podle zájmu studentů o jednotlivá čtyřletá maturitní studia.

Velikost školy

První rozdíl je ve velikostech středních škol. Střední škola v Prostějově je spíše střední školou rodinného typu, její plánovaná kapacita je celkem 320 žáků, ale ve skutečnosti na škole studuje jen 176 žáků, je to zapříčiněno náročností na konkrétní zaměření. Pedagogický sbor je složen ze šestnácti učitelek a pěti učitelů.

Kdežto střední škola v Mladé Boleslavi má plánovanou kapacitu 700 žáků a v současné době studuje na škole 385 žáků. Pedagogický sbor zahrnuje dva a čtyřicet učitelů, z toho sedmnáct učitelek. Poměr počtu pedagogů a žáků je téměř vyrovnaný. Na Střední škole designu a módy připadá na jednoho pedagoga osm žáků a na střední škole v Mladé Boleslavi devět žáků na jednoho pedagoga. Vzhled jednotlivých škol můžeme vidět na obrázcích č. 10 a 11.

Obr. č. 10: SŠDAM (vlastní foto)

Obr. č. 11: SPŠ MB
(autor: Zdeňka Půlpánová)

Vzhled společných prostor školy

Šatny a chodby, jak už napovídají pořízené fotografie obr. č. 12 a obr. č. 13., jsou tvořeny rozdílným způsobem. Na průmyslové škole v Mladé Boleslavi je systémem drátěných kójí, kdežto na střední škole v Prostějově žáci využívají kovové skříňky. Skříňkový systém působí upraveným a čistějším dojmem. Zatímco šatny drátěných kójí, pojmu větší kapacitu žáků, ale jsou více znečištěné a je zde i větší riziko odcizení věcí.

Obr. č. 12: Šatny SŠDAM (vlastní foto)

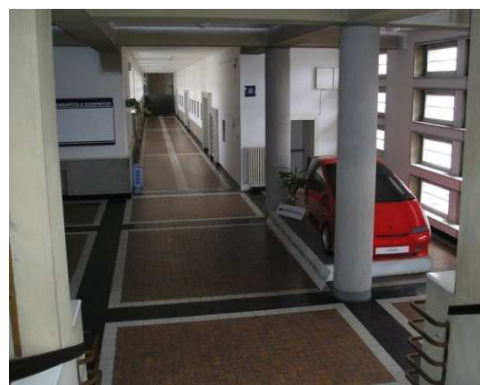
Obr. č. 13: Šatny SPŠ MB
(autor: Zdeňka Půlpánová)

Barevnost a výzdoba škol je odlišného charakteru. Na Střední škole designu a módy, Prostějov je často využita tvorba žáků školy, kdežto na strojní střední škole v Mladé Boleslavi školu zdobí modely aut v životních velikostech a technické motivy přímo zapracované do zdí školy. Tento aspekt je zkreslován rozdílnou velikostí daných škol.

Proto chodby prostějovské školy mohou působit přeplácaným dojmem, kdežto chodby strojní školy působí spíše stroze. Tento prvek utváří i názor na barevnost daných škol, přičemž je střední škola v Prostějově vnímána jako barevnější než škola v Mladé Boleslavi. Tato skutečnost je podmíněna i zaměřením daných středních škol. V obou středních školách jsou na chodbách vystaveny práce žáků a různé tematické modely. Na oděvně-umělecké škole v Prostějově zdobí chodby díla žáků, která jsou upevněna na zdech nebo na figurínách. Na průmyslové škole je k výzdobě společných prostor využito modelů, které nejsou dílem žáků. Chodby střední školy Prostějov působí barevně a motivačně, zatímco chodby druhé školy jsou šedivé, neosobní a strohé. Porovnání chodeb je na obr. č. 14. a na obr. č. 15.

Obr. č. 14: Chodby SŠDAM (vlastní foto)

Obr. č. 15: Chodby SPŠ MB
(autor: Zdeňka Půlpánová)

Střední škola v Prostějově má dvanáct učeben, z toho některé zaměřené a vybavené na určitý předmět, jednu šicí dílnu, dva umělecké ateliéry a jeden multimediální ateliér zaměřený na focení. Vybavení učeben je již popsáno v podkapitole: 7.1 Prostředí střední školy, str. 37. Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi je velký komplex budov s pětadvaceti třídami, rozsáhlými dílnami a specializovanými učebnami na výpočetní techniku, technické kreslení, technologii, stroje a zařízení, automatizace a elektrotechniky a jazyky. Dílny jsou rozděleny na různá stanoviště, například kovárnu, frézovnu a svařovnu. Porovnání dílen můžeme vidět na obr. č. 16 a obr. č. 17. Žáci průmyslové školy si v rámci studia mohou udělat řidičský průkaz typu B a C.

Vybavenost škol je v obou případech velmi dobrá a vyhovující pro dané účely. Každá škola se specializuje, vychovává a vzdělává žáky v jiném oboru, tím je i dáno vybavení školy či jednotlivých učeben. Proto nejde jednoznačně říci, která škola má lepší či modernější vybavení. Mezi společné prostory patří i školní bufet, který má průmyslová škola. Střední škola pro své žáky místo bufetu umístila na chodby automaty s nápoji

a jídlem. Je to jeden z prvků, který zvyšuje komfort žáků, a má také vliv na výchovně vzdělávací proces ve škole.

Obr. č. 16: Šicí dílna SŠDAM (vlastní foto)

Obr. č. 17: Dílna kování SPŠ MB

Zdroj:<http://www.spsmb.cz/>

Ale lze zhodnotit prostředí například dílen, kde můžeme nalézt rozdíly komfortu při výuce. Zatímco v dílně na průmyslové škole, kde se vyučuje kování je větší znečištění například od sazí, zhoršená dýchacelnost, hlučnost, vyšší teplota a zvýšená fyzická námaha, kdežto v šicí dílně jsou zachovány téměř stejné podmínky, jak při klasické výuce až na zvýšenou hlučnost od šicích strojů a zvýšenou prašnost, díky manipulaci s textilními materiály.

Při porovnání počtů hygienického zařízení je znát, že na Střední škole designu a módy, Prostějov převažují dívky, zatímco na druhé škole je to zcela naopak. Co se týče čistoty prostorů, prašnosti, čistoty ovzduší je na tom lépe střední škola v Prostějově. Je to zapříčiněno odlišným zaměřením škol. Prostředí na umělecko-oděvní škole je hygienicky méně náročnější než na střední průmyslové škole.

7.6 Shrnutí kapitoly

Kapitola popisuje Střední školu designu a módy, Prostějov z hlediska prostředí, nabízených oborů a spoluprací s firmami. Škola je porovnána s druhou Střední průmyslovou školou v Mladé Boleslavi, které se od sebe nejvíce liší velikostí, počtem žáků, počtem učitelů. Počty studijních oborů jsou naopak stejné. Vybavenost obou škol je ovlivněna zaměřením studia a je na dobré úrovni. Střední průmyslová škola svým žákům umožňuje v rámci studia kvalitní praxi v nedaleké firmě Škoda auto a získáním řidičského oprávnění typu B a C.

8. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je jedno z nejvíce používanějších metod získávání dat v pedagogickém průzkumu. Dotazník je tvořen soustavou předem připravených a správně zformulovaných otázek, které jsou logicky seřazeny. (Chráska, 2007, s. 174-175)

Dotazník v této bakalářské práci je vlastní konstrukce a byl vytvořen ve spolupráci s kolegyní Zdeňkou Půlpánovou.

Dotazníkové šetření slouží ke zjištění motivů žáku ke studiu na Střední škole designu a módy, Prostějov. Dotazníky byly rozdány v období prosince 2012 žákům čtvrtých ročníků studujících studijní obor Oděvnictví se dvěma zaměřením: Oděvní design a Návrhářství a marketing v oděvnictví a oboru Modelářství a navrhování oděvů. Ve čtvrtých ročnících je osmatřicet žáků, z toho jednatřicet dívek a sedm chlapců. Při celkovém počtu žáků 176 na celé škole je tento vzorek respondentů z hlediska rozsáhlého průzkumu nedostačující, avšak pro tuto práci zcela dostačující a reprezentativní. Tento soubor respondentů byl vybrán na základě jejich plnoletosti a uvědomění si jejich motivů v průběhu studia na dané škole. Dotazníky byly mezi žáky rozdány a vybrány zpět osobně. Aby se dosáhlo stoprocentní úspěšnosti, navštívila jsem žáky ve dvou termínech, které byly od sebe vzdáleny dva týdny. Návratnost dotazníků díky tomuto kroku byla stoprocentní. Dotazník je anonymní a jeho vyplnění netrvá déle než deset minut. V dotazníkovém šetření můžeme nalézt otevřené, polouzavřené a uzavřené otázky. Respondenti mohou zakroužkovat jednu či více odpovědí. Dotazník je k nahlédnutí v Příloze A.

8.1 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazník má celkem dvanáct otázek. Vyhodnocení výsledků je vždy zvlášť pro dívky a pro chlapce a pak celkový výsledek, který bude porovnán s druhou školou odlišného charakteru „chlapeckou“, se Střední průmyslovou školou v Mladé Boleslavi.

V následujícím vyhodnocení jsou výsledky uvedeny v tabulkách.

Otázka č. 1, zní: Jakého jsi pohlaví?

Otázka je informačního charakteru, má za úkol zjistit, poměr dívek a chlapců ve čtvrtých ročnících této školy, a zda se potvrdil předpoklad, že tuto školu navštěvují převážně více dívky než chlapci. Podle výsledků je zřejmé, že ve čtvrtých ročnících

na konkrétní střední škole převažují dívky. Čtvrtý ročník tedy navštěvuje celkem osmatřicet žáků z toho je 82 % dívek a 18 % chlapců, jak je zřejmé z následující tabulky č. 1.

Tab. č. 1: Zastoupení pohlaví

Otázka č. 1	Zastoupení pohlaví	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Ženy	31	82
Muži	7	18
Celkem	38	100

Otázka č. 2, zní: Místo trvalého bydliště (uved' jen město, obec).

Tato otázka je geografického typu a měla za úkol zjistit dojíždějící vzdálenost žáků, jakou vzdálenost jsou žáci ochotni denně absolvovat nebo bydlet přes týden v domově mládeže, který spadá pod Střední školu designu a módy, Prostějov. Tato otázka je vyhodnocena dvěma způsoby, jedním z nich je dojezdová vzdálenost v kilometrech, získané vzdálenosti jsou uvedeny v tabulce č. 2. Uvedené vzdálenosti byly získány pomocí webových stránek (www.google.cz), pomocí funkce mapy. Byla vždy brána nejkratší vzdálenost. Nedojíždějících žáků je celkem 29 % z celkového počtu osmatřiceti. Ze všech dívek, které navštěvují čtvrté ročníky, pouhých 16 % dívek nedojíždí, zbylých 84 % dívek musí denně dojíždět nebo být ubytováni v místě školy. U chlapců je to téměř naopak, ze sedmi chlapců je 86 % nedojíždějících, zvolili si školu v místě bydliště. Žáků, kteří se dopravují do školy do deseti kilometrů, je celkem 8 %.

Dívky, jejichž bydliště se nachází do dvaceti kilometrů od školy, je z jednatřiceti 29 %. Kdežto ze sedmi chlapců žádný, tento výsledek se objevuje i u hodnoty do třiceti kilometrů. Vzdálenost bydliště od školy do třiceti kilometrů je u dívek dosti vysoká, jedná se o 22,5 % z jednatřiceti. Tato hodnota je stejná i u vzdálenosti třicet a více kilometrů. Z toho vyplývá, že necelá čtvrtina dívek je z větší dálky než třicet kilometrů. U chlapců v této vzdálenosti je zastoupeno 14 %, což odpovídá jednomu dojíždějícího chlapce ze sedmi.

Tab. č. 2: Vzdálenost bydliště od školy v kilometrech

Otázka č. 2	Vzdálenost bydliště od školy					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
Vzdálenost [km]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
0	5	16	6	86	11	29
1 až 10	3	10	0	0	3	8
11 až 20	9	29	0	0	9	24
21 až 30	7	22,5	0	0	7	18
30 a více	7	22,5	1	14	8	21
Celkem	31	100	7	100	38	100

Druhý způsob vyhodnocení této otázky je podle času trvání cesty dopravním prostředkem z místa školy do místa bydliště. Tento způsob je více vypovídající o tom kolik času žák čtvrtého ročníku obětuje, cestování za vzděláním. Jak můžeme vidět v tabulce č. 3, kde je vzdálenost v kilometrech nahrazena časem trvání jízdy dopravním prostředkem, čímž se myslí vlak či autobus. Dopravní spoje byly hledány pomocí webových stránek (www.idos.cz). Získané hodnoty se velmi liší od předchozích hodnot, díky odlišnému hodnotícímu parametru, podle kterého je hodnocen čas strávený dopravou do školy. Je zde zřetelně vidět, že jsou žáci ochotni strávit i více než dvě hodiny času v dopravním prostředku, jen aby mohli studovat tuto školu. Počet nedojíždějících dívek a chlapců se samozřejmě nezměnilo. Rozdíly jsou vidět až u hodnot dojíždění do třiceti minut. Zde hodnoty ukazují, že 52 % dívek z celkového počtu jednatřiceti absolvují trasu do školy trvající méně, než třicet minut. Jako vždy z jednatřiceti dívek u dvou, což je 6 % trvá cesta do školy pod jednu hodinu. Ve skupině do jedné hodiny a třiceti minut se nikdo nevešel. Další skupina je trasa trvající od jedné hodiny a třiceti minut do dvou hodin, která je zastoupena 4 % z jednatřiceti dívek.

Stejná hodnota se nachází i u poslední skupiny dvě a více hodin. Chlapci u výše uvedených skupin neměli žádné zastoupení, jen u poslední skupiny, kde jeden chlapec dojíždí více než dvě hodiny do školy.

Největší celkové zastoupení všech žáků je u nedojíždějících 29 %, poté u žáků dojíždějících pod dvacet minut a u žáků, kterým cesta do školy trvá déle než dvě hodiny.

Tab. č. 3: Časová vzdálenost bydliště od školy

Otázka č. 2	Vzdálenost bydliště od školy					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
Doba cestování	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
0	5	16	6	86	11	29
1min. - 30min.	16	52	0	0	16	42
31min.-1hod.	2	6	0	0	2	5
1hod.1min.-1hod.30min.	0	0	0	0	0	0
1hod.31min.-2hod.	4	13	0	0	4	11
2hod. a více	4	13	1	14	5	13
Celkem	31	100	7	100	38	100

Jako další nástroj vyhodnocení a pro lepší představu rozmístění bydlišť žáků od školy, která se nachází ve městě Prostějov, je vytvořena mapa České republiky, kde jsou jednotlivě vyznačena bydliště dívek, chlapců a místo Střední školy designu a módy, Prostějov. Také jsou zde vyznačeny školy se stejným či podobným zaměřením, které si teoreticky nynější žáci mohli vybrat místo této školy. Jako podklady pro vytvoření zakreslovací mapy sloužily webové stránky (www.google.cz) pomocí funkce mapy a pro vyhledávání středních škol byla použita webová stránka (www.atlasskol.cz), kde byly hledány školy s oděvním a uměleckým zaměřením. Pro lepší orientaci v mapě jsou místa bydlišť žáku, místa škol a místo Střední školy designu a módy, Prostějov vyznačena různými barevnými body na mapě České republiky.

Barvu růžovou zastupují dívky, chlapcům náleží barva modrá, zelené body vyznačují školy se stejným či podobným zaměřením a žlutá barva zachycuje polohu Střední školy designu a módy, Prostějov. Z rozmístění růžových bodů (dívek) a zelených bodů (podobných škol) je možné usuzovat, že pro většinu dívek byla nejbližší střední škola v Prostějově a v Olomouci. Pak se nabízí, ještě školy v Ostravě, která je z hlediska snadné dopravy jednou z dobrých variant. Většina chlapců, kteří jsou zastoupeni modrou barvou, si vybrali školu v místě bydliště. Zbývající školy, například v Praze a v Čechách jsou velmi

vzdálené od bydlíšť absolventů, a proto z větší pravděpodobností nebylo o těchto školách uvažováno. Co se týče vzdálenostní konkurence Střední školu designu a módy, Prostějov, ohrožuje střední škola umístěna v Olomouci, Valašském Meziříčí a Uherském Hradišti, viz. obr. č. 18.

Obr. č. 18: Mapa rozmístění bydlíšť chlapců, dívek, Střední školy designu a módy, Prostějov a škol stejného či podobného zaměření.

Otázka č. 3, zní: Z jaké školy jsi přecházel(a) na střední školu?

Otázka zjišťuje, zda žák zaměnil všeobecné vzdělání za odborné vzdělání. Tato otázka je informačního charakteru, položena polozavřenou formou. U dívek z celkového počtu jednatřicet pouze jedna (3 %) dívka zaměnila všeobecné vzdělání za odborné, jinak zbývajících 97 % dívek se hlásilo přímou cestou ze základní školy. U chlapců je situace následující: 86 % (6) se hlásilo ze základní školy na odbornou střední školu a 14 % (1) z víceletého gymnázia. Celkové shrnutí je, že 95 % žáků nastoupilo ze základní školy na střední školu a zbývajících 5 % na střední školu nastoupilo z víceletého gymnázia. Jak můžeme vidět z tabulky č. 4.

Tab. č. 4: Výběr všeobecného nebo odborného vzdělání

Otázka č. 3	Výběr všeobecného nebo odborného vzdělání					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Základní škola	30	97	6	86	36	95
Víceleté gymnázium	1	3	1	14	2	5
Jiné	0	0	0	0	0	0
Celkem	31	100	7	100	38	100

Otázka č. 4 zní: Co všechno tě ovlivnilo při volbě tohoto oboru?

Cílem této otázky je zjistit, co ovlivnilo uchazeče při výběru tohoto oboru na dané škole. Proč si vybrali právě tento obor. Žáci u této polouzavřené otázky mohli vybrat jednu nebo více vhodných variant, a proto je tabulka č. 5 rozšířena o absolutní a relativní četnost, která zohledňuje počet odpovědí jedním respondentem v jedné otázce, v tabulce je označena horním indexem ve tvaru hvězdičky. Jak můžeme vidět z níže uvedené tabulky, hodnoty relativní četnosti a relativní četnosti (zohledněná) se od sebe příliš neliší, průměrná hodnota u všech zastoupených skupin kolísají v rozmezí ± 2 %. Jelikož relativní hodnoty četnosti zohledněné jsou pro tento typ otázky objektivnější, budeme brát tuto relativní četnost jako měřítko pro porovnání mezi uvedenými skupinami. Zohledněné relativní četnosti klade větší důraz na společné činitele motivace.

U dívek při výběru oboru zazněli jako tři nejčastější motivační činitele, zájem o tento obor (58 %), na druhé pozici se umístila odpověď z nedostatku jiných příležitostí (27%) a jako třetí jiné (7%), kde byly uvedeny odpovědi jako, například "šla jsem na tuto školu kvůli mé sestřenici". U skupiny chlapců nejčastější motivační činitele byli z nedostatku jiných příležitostí (64 %), Přání rodičů na druhém místě a jako třetím motivačním činitelem je zájem o tento obor (14%). V celkovém hodnocení motivačních činitelů, které vedly k výběru oboru má největší zastoupení odpověď zájem o tento obor (47%), dalším motivem je z nedostatku jiných příležitostí a jako třetí žáci zvolili přání rodičů (9%).

Tab. č. 5: Vliv motivačních činitelů na výběr oboru

Otázka č. 4	Vliv na výběr oboru								
	Dívky			Chlapci			Všichni		
	*Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	*Relativní četnost [%] (zohledněná)	*Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	*Relativní četnost [%] (zohledněná)	*Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	*Relativní četnost [%] (zohledněná)
Zájem o tento obor	18	54	58	1	12,5	14	19	50	47
Uplatnitelnost absolventů toho oboru na trhu práce	5/6	5	3	0	0	0	5/6	2	4,5
Výše finančního ohodnocení absol. v daném oboru	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poptávka zaměstnavatelů v místě bydliště	1/3	3	1	0	0	0	1/3	1	2
Obdobné profesní zaměření rodičů	1/3	3	1	0	0	0	1/3	1	2
Přání rodičů	1	5	3	3/2	25	22	5/2	7	9
Z nedostatku jiných příležitostí	17/2	25	27	9/2	62,5	64	13	34	31
Jiné	2	5	7	0	0	0	2	5	4
Celkem	31	100	100	7	100	100	38	100	100

* Četnosti, zohledňující počet odpovědí jedním respondentem v jedné otázce.

Otázka č. 5 zní: Co tě nejvíce ovlivnilo při volbě této školy?

Tato otázka zkoumá motivační činitele, které nejvíce ovlivnily uchazeče při výběru střední školy. Jako u předchozí otázky je zde použita zohledněná absolutní a relativní četnost, která zohledňuje počet zaškrtnutých odpovědí jedním respondentem v jedné

otázce. U této otázky jsou hodnoty relativní četností a relativní četností zohledněnou poněkud rozdílné, jak můžeme vidět v tabulce č. 6.

U skupiny dívek je to v průměru $0 \pm 2 \%$, u chlapců je průměrná hodnota $\pm 5,5 \%$ a u všech to činí pouze $\pm 1 \%$. Větší rozdíly mezi relativní četností a relativní četností zohledněnou mohou být zapříčiněny rozsáhlejší škálou kroužkování odpovědí, jelikož tato otázka nabízí respondentovi více možností než otázka předešlá.

Jako hlavní motivy při volbě střední školy u dívčích uchazečů převládaly zajímavé studijní zaměření (45 %) dále následovala odpověď umístění školy od bydliště (19 %) na skoro stejné pozici stojí odpovědi Snadnost přijímacího řízení (16 %) a dobře na mne zapůsobilo prostředí školy při dnu otevřených dveří. Uchazeči mužského pohlaví dávali přednost motivům, jako jsou Snadnost přijímacího řízení (28,5 %), oproti dívkám chlapci volili zbývající motivy zcela odlišně. Dalším motivem je prestiž školy (19 %), se stejným počtem procent následovaly odpovědi, na tuto školu šli mí kamarádi (14 %) a nabídka zajímavých činností ve škole.

Tab. č. 6: Vliv motivačních činitelů při volbě střední školy

Otázka č. 5	Vliv při volbě školy								
	Dívky			Chlapci			Všichni		
	* Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	* Relativní četnost [%] (zohledněná)	* Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	* Relativní četnost [%] (zohledněná)	* Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	* Relativní četnost [%] (zohledněná)
Prestiž školy	4/3	4	4	4/3	18,2	19	8/3	7	7
Zajímavé studijní zaměření	83/6	40	45	1/3	9,1	5	65/6	37	34
Možnost praktických pobytů v blízkých firmách	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Umístění školy od bydliště	35/6	18	19	2/3	18,2	9,5	13/2	17	18
Přání rodičů	0	0	0	1/3	9,1	5	1/3	1	2
Na tuto školu šli mí kamarádi	0	0	0	1	9,1	14	1	3	2
Snadnost přijímacích zkoušek	5	18	16	2	18,2	28,5	7	18	18

Jistota dokončení studia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finanční náročnost studia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dobře na mne zapůsobilo prostředí školy při dnu otevřených dveří	14/3	18	15	1/3	9,1	5	5	13	15
Vysoká pravděpodobnost přijetí na vysokou školu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Možnost ubytování na internátu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vybavení školy	1/3	2	1	0	0	0	1/3	1	2
Nabídka mimoškolních činností ve městě	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nabídka zájmových činností ve škole	0	0	0	1	9,1	14	1	3	2
Jiné	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	31	100	100	7	100	100	38	100	100

* Četnosti, zohledňující počet odpovědí jedním respondentem v jedné otázce.

Největší důležitost u respondentů čtvrtých ročníků má položka zájem o studijní zaměření (34%), jako druhým nejdůležitějším kritériem pro žáky je umístění školy od bydliště (18 %) a na dalších pozicích se umístily motivy snadnost přijímacího řízení (18 %) a dobré působení školy při dnech otevřených dveří, také z 18 %.

Otázka č. 6 zní: Ovlivnilo tě při rozhodování, že se nacházíš v regionu zaměřeném na oděvnictví?

Cílem této otázky je zjistit názor žáků, jestli je při výběru střední školy ovlivnilo zaměření daného regionu na textil, ano či ne. Na kolik je ovlivnilo bydlení či žití v blízkosti regionu s dlouholetou oděvní tradicí a jestli to hrálo roli při výběru školy. V této otázce se dívky i chlapci většinou shodli, že oděvní zaměření regionu na ně nemělo žádný vliv při rozhodování při výběru střední školy i přestože město Prostějov a okolí je proslavené výrobou kvalitní dámské i pánské oděvní konfekce. Pouhých 24 % respondentů přiznalo, že při výběru školy bylo ovlivněno oděvnictvím v regionu. Přesné hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 7.

Tab. č. 7: Vliv regionu na výběr střední školy

Otázka č. 6	Vliv regionu					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Ano	8	26	1	14	9	24
NE	23	74	6	86	29	76
Celkem	31	100	7	100	38	100

Otázka č. 7 zní: Vyjmenuj alespoň tři firmy svého studovaného oděvního zaměření a zakroužkuj jednu, ve které bys měl(a) zájem o práci?

Tato otázka se skládá ze dvou částí. První část otázky, se ptá na tři firmy, které respondent zná a pokud ano, má za úkol je vypsát. Otázka má za úkol ověřit jejich zájem o profesi. Druhá část se zaměřuje na skutečnost, jestli respondent chce po studiu setrvat v oboru a pracovat v něm. U této otázky mě respondenti překvapili svými odpověďmi, mezi kterými se často objevovaly odpovědi typu, nechci pracovat v oboru nebo nemám zájem, na druhou stranu se vyskytovaly i odpovědi kladné, a to že si chtějí založit vlastní oděvní firmu. Z tabulky č. 8 můžeme zjistit, že větší polovina, 53 % dívek nezná žádné oděvní firmy, kdežto u chlapců neznalost firem jen necelých 29 %.

Žákyním Střední školy designu a módy, Prostějov se nejvíce vryly do paměti firmy prostějovské, jako jsou Cíl, výrobní družstvo (15 %), Koutný, spol. s.r.o. (10 %) a OP Prostějov Profashion (9 %). Mužské zastoupení ve čtvrtých ročnících zná rovněž firmy Cíl, výrobní družstvo (19 %), Koutný, spol. s.r.o. (19 %) a ze světových značek například Hugo boss a Louis Vuitton.

Tab. č. 8: Znalost firem v oboru

Otázka č. 7	Znalost firem v oboru					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Hugo boss	0	0	1	4,8	1	0,9
Etnies	0	0	1	4,8	1	0,9
Louis Vuitton	0	0	1	4,8	1	0,9
OP Prostějov Profashion	8	9	1	4,8	9	7,9
Koutný, spol. s r.o.	9	10	4	19	13	11,4
Cíl,výrobní družstvo	14	15	4	19	18	15,8
Vespa Prostějov, spol. s r.o.	1	1	1	4,8	2	1,8
Moděva oděvní družstvo Konice	1	1	1	4,8	2	1,8
UAX, s.r.o.	2	2	0	0	2	1,8
Pfaff	1	1	1	4,8	2	1,8
MimoskaCZ, s.r.o.	2	2	0	0	2	1,8
Euromóda, s.r.o.	2	2	0	0	2	1,8
Fancy	1	1	0	0	1	0,9
Beáta Rajska	3	3	0	0	3	2,6
Neznám	49	53	6	28,6	55	48,2
Celkem	93	100	21	100	114	100

Z celkového hodnocení můžeme vidět, že téměř padesát procent žáků nezná žádné firmy, které se působí v jimi studovaném oboru.

K hodnocení druhé části otázky slouží tabulka č. 9, kde se nacházejí výsledky šetření zájmu o zaměstnání v oboru. Jak už naznačila první část otázky, kdy žáci nemají

velké znalosti o firmách v oboru, je možné předpokládat, že nebudou mít zájem pracovat v oboru. Necelá tři čtvrtina dívek nemá zájem o práci v oboru a jen 6,5 % dívek si chce založit vlastní firmu a podnikat v oděvnictví nebo 6,5 % by chtělo pracovat pod českou návrhářkou Beátou Rajskou. Kdežto u chlapců nechce pracovat v oboru pouhých 29 % a ostatní chtějí pracovat například u prostějovské firmy Koutného, který se zabývá výrobou pánské konfekce a vojenských uniforem. Ale i přesto v celkovém součtu, cca 65 % žáků nechce pracovat ve vystudovaném oboru.

Tab. č. 9: Zájem o práci v oboru

Otázka č. 7	Zájem o práci v oboru					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Etnies	0	0	1	14	1	3
OP Prostějov Profashion	0	0	1	14	1	3
Koutný, spol. s r.o.	3	10	3	43	6	15,5
Cíl, výrobní družstvo	1	3	0	0	1	3
Beáta Rajská	2	6,5	0	0	2	5
Nemám zájem o práci v oboru	23	74	2	29	25	65,5
Založení vlastní firmy	2	6,5	0	0	2	5
Celkem	31	100	7	100	38	100

Otázka číslo 8 zní: Jaké předměty tě nejvíce zaujaly před studiem na této škole?

Někdy se stává, že si budoucí absolventi vybírají školu podle učebního plánu, kde uchazeč může vidět osnovu předmětů pro daný obor. Skladba předmětů je důležitá pro zaměření daného oboru, tak si uchazeč může ověřit, zda název oboru opravdu odpovídá skutečnosti.

Cílem je tedy zjistit, zda respondenty zaujal některý z předmětů, který tento obor nabízí. Může to být jeden z motivačních činitelů, který přispěje při výběru školy či oboru. Respondenti měli na výběr ze sedmi podotázek, z toho jedna byla otevřená.

Jako u otázek 4 a 5, je i zde použita absolutní a relativní četnost, která zohledňuje více zakroužkovaných odpovědí. Rozdíl v hodnotách uvedených v tabulce č. 10 mezi relativní četností a relativní četností zohledněnou je u dívek $\pm 1,3 \%$, u chlapců $\pm 3 \%$ a u všech $\pm 1,1 \%$. Výsledné průměrné hodnoty se navzájem příliš neliší, ale pro hodnocení této otázky budou použity hodnoty relativní četnosti zohledněné. Tento způsob výpočtu u takového typu otázek je objektivnější a bere v potaz více odpovědí jednoho respondenta. U dívek jako nejvíce lákavý předmět, který přispěl k výběru této střední školy, je předmět Navrhování (36 %), poté následoval předmět Počítačová grafika (28 %) a jako dobře hodnocený předmět vyšel i Hotovení oděvů (13 %). Zatímco u chlapců nejhlavnější předmět je Počítačová grafika (37,5 %), který i dívky hodnotily velmi dobře, následuje cizí jazyk (25 %) a neseznámení se před studiem s předměty na střední škole (25 %).

Tab. č. 10: Předměty, které zaujaly před studiem

Otázka č. 8	Předměty, které zaujaly před studiem								
	Dívky			Chlapci			Všichni		
	* Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	* Relativní četnost [%] (zohledněná)	* Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	* Relativní četnost [%] (zohledněná)	* Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%]	* Relativní četnost [%] (zohledněná)
Navrhování	11	33	36	0	0	0	11	29	28
Design interiéru	1/3	2	1	0	0	0	1/3	1	2
Počítačová grafika	29/3	31	31	5/2	37,5	36	73/6	32	32
Hotovení oděvů	25/6	16	13	0	0	0	25/6	11	13
Cizí jazyk	7/3	9	8	3/2	25	21	23/6	10	11
Jiné předměty	5/2	7	8	1	12,5	14	7/2	9	8
S předměty jsem se před přijetím neseznámil	1	2	3	2	25	29	3	8	6
Celkem	31	100	100	7	100	100	38	100	100

* Četnosti, zohledňující počet odpovědí jedním respondentem v jedné otázce.

Celkové hodnocení motivujících předmětů, které napomohly k výběru dané střední školy, jsou Počítačová grafika, Navrhování a Hotovení oděvů. Tyto předměty patří mezi stěžejní předměty školy.

Otázka č. 9 zní: S výběrem střední školy jsem spokojen/nespokojen z důvodů.

Cílem této otázky je zjistit zda jsou žáci čtvrtých ročníků Střední školy designu a módy, Prostějov spokojeni (S) či nespokojeni (N) s určitými aspekty na škole. Žáci vyplňovali otázku pomocí kolonek, kde zaškrtovali, zda jsou s daným aspektem ve škole spokojeni či nespokojeni, pokud jim na škole něco chybělo, byla možnost doplnění konkrétního problému. Možnost doplnění nebyla ani v jednom případě využita.

Podle tabulky č. 11 je vidět, že je s výběrem školy spokojena více než polovina dívek. Dívky jsou nejvíce spokojeny s vybavením školy, Náročností studia a s atmosférou školy. Chlapci už tak spokojeni nejsou. Spokojeni jsou s aspekty atmosféry školy, vybaveností školy a mimoškolními činnostmi, se zbývajících aspekty jsou nespokojeni. Celkově můžeme říci, že žáci jsou s výběrem školy spokojeni.

Tab. č. 11: Spokojen/nespokojen s výběrem školy

Otázka č. 9	Spokojen/nespokojen s výběrem školy											
	Dívky				Chlapci				Všichni			
	Absolutní četnost [-]		Relativní četnost [%]		Absolutní četnost [-]		Relativní četnost [%]		Absolutní četnost [-]		Relativní četnost [%]	
	S	N	S	N	S	N	S	N	S	N	S	N
Obsah učiva	20	11	65	35	0	7	0	100	20	18	53	47
Náročnost studia	21	10	68	32	3	4	43	57	24	14	63	37
Úroveň studia	18	13	58	42	3	4	43	57	21	17	55	45
Atmosféra ve škole	20	11	65	35	4	3	57	43	24	14	63	37
Vybavenost školy	27	4	87	13	6	1	86	14	33	5	87	13
Zvolený obor	20	11	65	35	1	6	14	86	21	17	55	45
Mimoškolní činnost	18	13	58	42	4	3	57	43	22	16	58	42
Jiné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Otázka č. 10 zní: Kdyby sis měl(a) znovu vybrat obor nebo střední školu.

Cílem otázky je zjistit, zda jsou žáci spokojeni s výběrem svého oboru či střední školy. Tato otázka navazuje a ověřuje předešlou otázku, jestli jsou žáci spokojeni či

nespokojeni s výběrem školy. Respondenti u této otázky mají na výběr ze čtyř variant, kde si mohli vybrat pouze jednu odpověď.

Dívky nejčastěji volily variantu d), vybrala bych si jiný obor na jiné škole (48 %), jak můžeme vyčíst z tabulky č. 12, z toho vyplývá, že necelá polovina dívek ve čtvrtých ročnících je nespokojena s výběrem oboru a pouhých 13 % je spokojeno, jak s oborem, tak i s výběrem školy. Dalších 26 % dívek by chtělo zůstat na dané střední škole, ale přejít na jiný obor. Zbývajících 13 % dívek by si vybralo stejný obor, ale na jiné střední škole. Zatímco chlapci preferovali odpověď, že by si vybrali jiný obor na jiné škole, celkem tak odpověděla nadpoloviční většina (57 %). Zbýlých 43 % by si vybralo jiný obor, ale na škole by chtěli zůstat. Shrnutí obou skupin ukázalo, že polovina žáků by si vybrala zcela jiné zaměření na jiné střední škole.

Tab. č. 12: Ověření spokojenosti výběru oboru či školy

Otázka č. 10	Ověření spokojenosti výběru oboru či školy					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Vybral(a) bych si stejný obor i stejnou střední školu	4	13	0	0	4	10,5
Vybral(a) bych si stejný obor na jiné střední škole	4	13	0	0	4	10,5
Vybral(a) bych si jiný obor na této škole	8	26	3	43	11	29
Vybral(a) bych si jiný obor na jiné škole	15	48	4	57	19	50
Celkem	31	100	7	100	38	100

Otázka č. 11 zní: Máš v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole?

Cílem otázky je zjistit, co by absolvent této školy po ukončení studia chtěl dělat dál, jestli přemýšlí o vysoké škole či zaměstnáním v oboru nebo mimo něj. Aktuálnost této otázky je posílena tím faktem, že byla položena čtvrtým ročníkům na střední škole. Pro žáky je to nelehké období, kdy se rozhodují, co budou dále v životě dělat. Tato otázka má i ověřovací charakter, kde se chceme dozvědět od žáků, zda chtějí pokračovat v oboru dále,

a to buď v hledání práce ve vystudovaném oboru nebo studiem na vysoké škole, a tím tak zužitkovat získané znalosti a dovednost ze střední školy, a nebo jít úplně jinou cestou.

Svou budoucnost vidí převážně ve studiu na vysoké škole jiného než technického oboru 55 % dívek, dalších 36 % chce po škole hledat práci v jiné oblasti, než kterou vystudovaly a pouhých 6 % chce pracovat v oboru, zbývajících 3 % se chtějí hlásit na vysokou školu s technickým zaměřením. Chlapci ve čtvrtých ročnících odpovídali na otázku tak, že 57 % z nich uvažuje o hledání práce v jiném oboru a zbylých 43 % se chce hlásit na vysokou školu jiného než technického oboru. V celkovém hodnocení, které můžeme vidět v tabulce č. 13 a mají žáci největší zájem o přijetí na vysokou školu jiného než technického typu a jako druhý největší zájem mají o práci v jiné oblasti než co vystudovali.

Tab. č. 13: Co bys chtěl dělat po střední škole

Otázka č. 11	Co bys chtěl dělat po střední škole					
	Dívky		Chlapci		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Budu se hlásit na vysokou školu technického zaměření	1	3	0	0	1	3
Budu se hlásit na vysokou školu jiného než tech. zaměření	17	55	3	43	20	53
Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v tech. oboru	2	6	0	0	2	5
Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v jiné oblasti	11	36	4	57	15	39
Celkem	31	100	7	100	38	100

Otázka č. 12 zní: Je něco důležitého, co v dotazníku chybělo?

Na tuto otázku žádný žák neodpověděl. To značí, že otázky a odpovědi v dotazníku byly správně kladeny a žáci neměli potřebu nic dodávat.

8.2 Shrnutí dotazníkového šetření

Záměrem dotazníkového šetření bylo zjistit motivaci žáků ke studiu na Střední škole designu a módy, Prostějov.

Dotazníkové šetření první otázkou zjistilo, že na konkrétní střední škole je více dívek než chlapců. Druhá otázka zkoumá geografické hledisko, jak daleko či časově je vzdáleno bydliště žáka od střední školy. Otázka ukázala, že jen třetina žáků nedojíždí. Dále zde bylo zjištěno, že tato střední škola je jedinou střední státní školou takového zaměření v Olomouckém kraji. U otázky čtyři jako nejdůležitější činitel motivace u čtvrtých ročníků byl zájem o tento obor. Tento výsledek naznačuje, že žáci, převážně dívky, vybíraly tento obor záměrně, kdežto chlapci dají více na názor a přání svých blízkých. Otázka pět se zaměřila na motivační činitele, které napomohly k výběru střední školy. Jako nejčastější a hlavní motiv zazněla odpověď zájem o studijní obor. Druhou nejčastější odpovědí bylo vzdálenostní hledisko umístění školy od bydliště. Tento motiv může být podmíněn mnoha faktory, například ekonomická situace rodiny, velká soudržnost s rodinou či kamarády. Další významné motivy žáci uvedli prestiž školy, snadnost přijímacího řízení a soudržnost s kamarády. Cílem otázky šest bylo zjistit, zda má silné zaměření regionu na oděvnictví vliv na výběr střední školy. Tento vnější motiv neovlivnil při volbě školy více než třetinu žáků. Sedmá otázka je rozdělena do dvou částí. V první části se žáků ptáme, jaké oděvní firmy znají. Pokud nějaké zná je požádán, aby tři z nich vypsali. Tímto úkolem se ověřuje jejich zájem o profesi. Z výsledků vyšlo, že polovina dívek nezná žádné oděvní firmy, kdežto u chlapců jen třetina. Přesto dokázali vyjmenovat patnáct firem. Druhá část otázky zjišťuje, jaký zájem je o práci v oděvním odvětví mezi absolventy dané střední školy. Tři čtvrtiny dívek a třetina chlapců nechce pracovat v oboru. V celkovém součtu si více než polovina žáků nechce hledat práci v daném oboru.

Cílem osmé otázky je zjistit, zda se žáci před přijetím zajímali i o vyučované předměty, které mohli zvýšit jejich motivaci k výběru střední školy. Dívky nejvíce zaujaly předměty Návrhářství, zatímco chlapce Počítačová grafika. Tento výsledek je celkem předvídatelný, dívky se zaměřují spíše na umělecké, tvořivé činnosti, zatímco chlapci dávají přednost techničtější věcem. Nejvíce tedy žáky ovlivnili předměty Počítačová grafika, Návrhářství a Hotovení oděvů. K zjištění spokojenosti nebo nespokojenosti sloužila otázka devět. Z odpovědí žáků vyplývá, že s volbou školy jsou spokojeni. Desátá otázka zjišťuje, jestli žáci čtvrtých ročníků na střední škole nelitují svého rozhodnutí ohledně výběru oboru či školy. Rovná polovina žáku odpověděla, že by si vybrala jiné

zaměření i jinou střední školu. Tento výrok jde přiřadit, k těm žákům, který u otázek čtyři a pět, kde jsou zjišťovány jejich důvody, proč si vybraly právě tento obor či školu, odpovídali spíše demotivovaně. Jejich odpovědi byly například přání rodičů, velkou roli zde hrála i vzdálenost školy od bydliště a snadnost přijímacího řízení. Co se týče budoucnosti výsledky zjistily, že více než jedna polovina žáků chce jít studovat na vysokou školu jiného než technického zaměření. Což jsou vysoké školy uměleckého, sociálního a ekonomického rázu.

9. Porovnání výsledků dotazníkového šetření

V kapitole jsou porovnávány motivy žáků čtvrtých ročníků ke studiu na konkrétních středních školách. Pro porovnání sloužily dvě střední školy s odlišným zaměřením a umístěním v krajích s velkou tradicí v daných oborech. Jedna z porovnávaných škol je Střední škola designu a módy, Prostějov (SŠDAM), která je uměleckého zaměření. Škola se nachází v Olomouckém kraji, který je znám svou dlouholetou oděvní tradicí, hlavně v okolí Prostějovska. Druhou školou je Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi (SPŠ MB) se zaměřením na strojní průmysl, který je v daném regionu velmi rozšířen. Tyto školy byly vybrány záměrně, kvůli jejich zaměření a studijní převahou vždy jednoho pohlaví. Střední školu v Prostějově navštěvuje více dívek, než chlapců, na druhé škole je tomu naopak.

K porovnání výsledků dotazníkového šetření je využito relativní četnosti nebo relativní četnosti zohledněnou. Tento způsob porovnání je zvolen, jelikož na středních školách ve čtvrtých ročnících jsou odlišné počty žáků. Na Střední škole designu a módy, Prostějov jev současnosti osmatřicet žáků, z toho jednatřicet žákyň, kdežto na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi je ve čtvrtých maturitních ročnících třiaosmdesát žáků, z toho deset žákyň. U otázek jedna, dva, tři, šest, sedm, devět, deset a jedenáct je použita pro srovnání relativní četnost, zatímco u otázek čtyři, pět a osm je použita relativní četnost zohledněná.

Při porovnání škol byly zohledněny motivy na jednotlivých školách převládajících chlapců nebo dívek.

Otázka č. 1, zní: Jakého jsi pohlaví?

Z tabulky č. 14 můžeme vidět, že ve čtvrtých ročnících Střední školy designu a módy, Prostějov studuje více dívek (82%), kdežto na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi studuje více chlapců (88%). Je to velmi vysoké procento, ale na základě zaměření daných středních škol, se tento výsledek dal očekávat.

Tab. č. 14: Zastoupení pohlaví na vybraných školách

Otázka č. 1	Zastoupení pohlaví na vybraných středních školách			
	SŠDAM		SPŠ MB	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Ženy	31	82	10	12
Muži	7	18	73	88
Celkem	38	100	83	100

Otázka č. 2, zní: Místo trvalého bydliště (uved' jen město, obec).

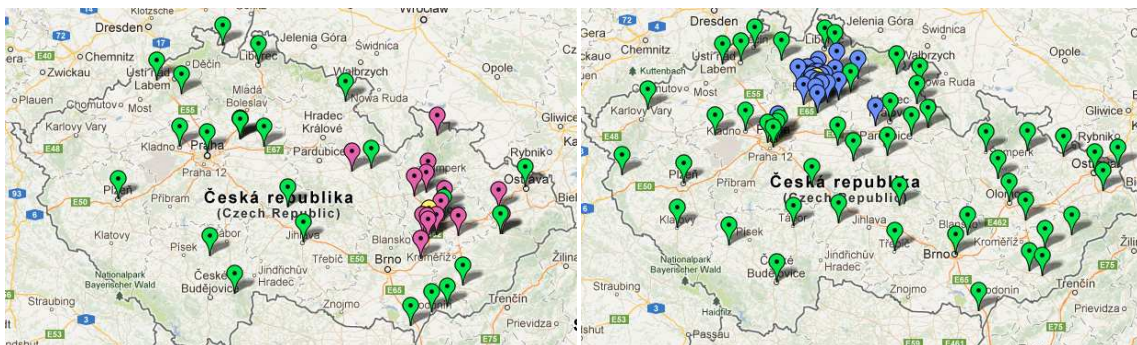
Dalším faktorem, který může ovlivnit rozhodnutí výběru školy je její vzdálenost. Když se na tabulku. č. 15 podíváme globálně, můžeme říct, že dívky stráví více času na cestách za vzděláním, než chlapci. U hodnot od 0 do 1 hodiny jsou výsledky celkem vyrovnané, ale největší změna nastává u časů hodina a půl, dvě hodiny a více, kde figurují převážně jen dívky.

Tab. č. 15: Vzdálenost bydlišť žáků od školy

Otázka č. 2	Dojezdnost žáků do školy						
	0 min. [%]	1 min. - 30 min. [%]	31 min. - 1 hod. [%]	1 hod. 1 min. - 1 hod. 30 min. [%]	1 hod. 31 min. - 2 hod. [%]	2 hod. a více [%]	Celkem [%]
SŠDAM(dívky)	16	52	6	0	13	13	100
SPŠ MB(chlapci)	38	41	18	1	0	1	100

Jelikož je u tohoto hlediska důležité i zohlednění ostatních středních škol se stejným nebo podobným zaměřením, jsou zde porovnány i mapy (obr. č. 19 a obr. č. 20), kde růžové body, jsou bydliště dívek a modrá bydliště chlapců, zelená označuje školy a žlutá je umístění střední školy.

Na mapě umístěné vlevo je vidět, že v blízkosti je jen střední škola v Olomouci, která je podobného zaměření, ale soukromého charakteru. Mapa vpravo ukazuje, že chlapci mají větší výběr a přesto si vybrali střední školu v mladé Boleslavi. Z důvodů zatím neznámých, které se dozvíme nebo přiblížíme pomocí následujících otázek.

Obr. č. 19: Bydliště dívek

Obr. č. 20: Bydliště chlapců

Otázka č. 3, zní: Z jaké školy jsi přecházel(a) na střední školu?

Jak můžeme vidět z tabulky č. 16, odpovědi dívek a chlapců se přespříliš nelišily. Skoro většina dívek i chlapců na střední školu nastupoval ze základní školy, ze které si vybírali mezi všeobecným nebo odborným vzděláním.

Tab. č. 16: Srovnání – Předešlé školy žáků

Otázka č. 3	Předešlé školy žáků			
	Základní škola [%]	Víceleté gymnázium [%]	Jiné [%]	Celkem [%]
SŠDAM (dívky)	97	3	0	100
SPŠ MB (chlapci)	95	3	3	100

Otázka č. 4, zní: Co všechno tě ovlivnilo při volbě tohoto oboru?

Porovnání odpovědí respondentů v této otázce, je pomocí relativní četnosti zohledněné, která zohledňuje více zakroužkovaných odpovědí u jedné otázky jedním respondentem. Při výběru oboru dívky (58 %) i chlapce (31 %) nejvíce ovlivnilo jejich samotný zájem o vyučovaný obor. U dívek je dalším motivem, proč si vybraly tento obor nedostatek jiných příležitostí, s touto odpovědí se ztotožnilo 27 % dívek z jednatřiceti, kdežto u chlapců jen 12 % ze třiasedmdesáti.

Jako další důležitý parametr, který ovlivnil chlapce, je bod uplatnitelnost absolventů oboru na trhu práce- celkem 25 % u chlapců, zatímco u dívek jen 3 %. Další hodnoty srovnání můžeme vidět v tabulce č. 17.

Tab. č. 17: Srovnání - motivačních činitelů na volbu oboru

Otázka č. 4	Vliv na volbu oboru								
	Zájem o tento obor [%]	Uplatnitelnost absolventů oboru na trhu práce [%]	Výše finančního ohodnocení absol. v daném oboru [%]	Poptávka zaměstnavatelů v místě bydliště [%]	Obdobné profesní zaměření rodičů [%]	Přání rodičů [%]	Z nedostatku jiných příležitostí [%]	Jiné [%]	Celkem[%]
SŠDAM (dívky)	58	3	0	1	1	3	27	7	100
SPŠ MB (chlapci)	31	25	5	10	11	2	12	0	100

Otázka č. 5 zní: Co tě nejvíce ovlivnilo při volbě této školy?

Srovnání odpovědí dívek a chlapců je provedeno na základě relativních četností zohledněných jako u výše uvedené otázky č. 4. Důležitost odpovědí u dívek a chlapců se přespříliš neliší, jak můžeme vidět z tabulky č. 18. Dívky a chlapci z rozdílných středních škol byli při výběru střední školy nejvíce ovlivněni zajímavým studijním zaměřením, umístěním školy od bydliště a snadnými přijímacími zkouškami. U dívek ještě převažovala odpověď dobrého působení školy na uchazeče při dnu otevřených dveří.

Tab. č. 18: Vliv motivačních činitelů na volbu školy

Otázka č. 5	Vliv na volbu oboru																
	Prestiž školy	Zajímavé studijní zaměření	Možnost praktikančských pobytů v blízkých firmách	Umístění školy od bydliště	Přání rodičů	Na tuto školu šli mí kamarádi	Snadnost přijímacích zkoušek	Jistota dokončení studia	Finanční náročnost studia	Dobře na mne zapůsobilo prostředí školy při dnu otevřených dveří	Vysoká pravděpodobnost přijetí na vysokou školu	Možnost ubytování na internátu	Vybavenost školy	Nabídka mimoškolních činností ve městě	Nabídka zájmových činností ve škole	Jiné	Celkem [%]
SŠDAM (dívky)	4	40	0	18	0	0	18	0	0	18	0	0	2	0	0	0	100
SPŠ MB (chlapci)	6	20	4	25	8	8	12	3	1	4	5	1	2	1	1	0	100

Otázka č. 6 zní: Ovlivnilo tě při rozhodování, že se nacházíš v regionu zaměřeném na oděvnictví?

Odpovědi dívek a chlapců na danou otázku jsou rozdílné, až opačného poměru. Dívky, vlivu regionu při výběru střední školy nepřikládají takovou váhu, jako chlapci, u kterých lze z níže uvedené tabulky č. 19 vidět, že 67 % chlapců je ovlivněno, kdežto u dívek je to pouhá třetina.

Tab. č. 19: Motivační činitel region

Otázka č. 6	Vliv regionu		
	ANO [%]	NE [%]	Celkem[%]
SŠDAM (dívky)	26	74	100
SPŠ MB(chlapci)	67	33	100

Otázka č. 7, zní: Vyjmenuj alespoň tři firmy svého studovaného oděvního zaměření a zakroužkuj jednu, ve které bys měl(a) zájem o práci?

Otázka je rozdělena na dvě části. V první části se jedná o povědomí dívek a chlapců o firmách zaměřených na jejich obor. Chlapci vyšli jako znalejší, dosáhli 100 % znalosti, zatímco u dívek znalost firem v oboru byla jen 53 %. Druhá část se týká, zájmu o práci v oboru, kdy pouhých 26 % dívek chce v budoucnu pracovat ve stejném zaměření, které vystudovala, kdežto u chlapců je 100 % zájem o práci v oboru, viz. tab. č. 20.

Tab. č. 20: Povědomí žáků o firmách v oboru a jejich zájem o práci v oboru

Otázka č. 7	Povědomí o firmách v oboru			Zájem o práci v oboru		
	Znalost [%]	Neznalost [%]	Celkem [%]	Zájem [%]	Nezájem [%]	Celkem [%]
SŠDAM (dívky)	53	47	100	26	74	100
SPŠ MB (chlapci)	100	0	100	100	0	100

Otázka č. 8, zní: Jaké předměty tě nejvíce zaujaly před studiem na této škole?

Na vybraných středních školách jsou odlišné odborné předměty, a proto není možné porovnávat odborné předměty mezi sebou, jelikož i jejich zaměření je odlišné. Ale co jde porovnat, je zájem dívek či chlapců před studiem o konkrétní předměty, zda je výběr

daných předmětů zajímal nebo ne. Zájem o tento aspekt mohl zvýšit motivaci pro danou střední školu. Hodnoty se nacházející v tabulce č. 21, poukazují na skutečnost, že dívky jsou ve výběru škol více preciznější a více se zaobírají danou problematikou. Celkem 97 % dívek se s předměty seznámilo před studiem, zatímco u chlapců to bylo jen 76 %.

Tab. č. 11: Srovnání - Zájem o předměty

Otázka č. 8	Zájem o předměty		
	S předměty jsem se seznámil(a) [%]	S předměty jsem se neseznámil(a) [%]	Celkem [%]
SŠDAM (dívky)	97	3	100
SPŠ MB (chlapci)	79	21	100

Otázka č. 9, zní: S výběrem střední školy jsem spokojen/nespokojen z důvodu.

Při pohledu na tabulku č. 22 je patrné, že dívky i chlapci jsou spíše s uvedenými aspekty spokojeni než nespokojeni. Výsledky hodnocení se u dívek a chlapců až na jednu odpověď neliší. Rozdílný pohled na věc mají chlapci u otázky vybavení školy, kde naopak dívky jsou spíše spokojené a chlapci nespokojeni.

Tab. č. 22: Srovnání - Spokojenost žáků s výběrem školy

Otázka č. 9		Spokojenost žáků s výběrem školy								Celkem [ks]
		Obsah učiva [%]	Náročnost studia [%]	Úroveň studia [%]	Atmosféra ve škole [%]	Vybavenost školy [%]	Zvolený obor [%]	Mimoškolní činnost [%]	Jiné [%]	
SŠDAM (dívky)	S	65	68	58	65	87	65	58	0	31
	N	35	32	42	35	13	35	42	0	
SPŠMB (chlapci)	S	89	71	70	73	47	81	55	0	73
	N	11	29	30	27	53	19	45	0	

Otázka č. 10, zní: Kdyby sis měl(a) znovu vybrat obor nebo střední školu.

U této otázky se odpovědi u dívek a chlapců liší. 48 % dívek odpovědělo, že výběr oboru by zachovaly, ale změnily by školu, kdežto jak můžeme vidět z tab. č. 23 chlapci odpověděli oproti dívkám ve prospěch školy a to že by si vybrali opět stejný obor i střední školu.

Tab. č. 23: Druhá šance na výběr školy

Otázka č. 10	Druhá šance na výběr školy				
	Vybral(a) bych si stejný obor i stejnou střední školu [%]	Vybral(a) bych si stejný obor na jiné střední škole [%]	Vybral(a) bych si jiný obor na této střední škole [%]	Vybral(a) bych si jiný obor na jiné střední škole [%]	Celkem[%]
SŠDAM(dívky)	13	13	26	48	100
SPŠ MB (chlapci)	58	7	8	27	100

Otázka č. 11, zní: Máš v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole?

Více než polovina dívek a chlapců chtějí po ukončení střední školy pokračovat studiem na vysoké škole, přesně 60 % dívek a 54 % chlapců. Dívky se chtějí hlásit více na vysoké školy jiného než technického zaměření například uměleckého, humanitního či ekonomického. Druhá polovina dívek a chlapců si chtějí po škole najít zaměstnání. Dívky chtějí hledat především v jiné oblasti, než kterou vystudovaly, kdežto chlapci právě naopak. Všechny výsledky jsou k dispozici v tab. č. 24.

Tab. č. 24: Pokračování ve studiu

Otázka č. 11	Pokračování ve studiu				
	Budu se hlásit na vysokou školu technického zaměření [%]	Budu se hlásit na vysokou školu jiného než technického zaměření [%]	Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v technickém oboru [%]	Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v jiné oblasti [%]	Celkem [%]
SŠDAM (dívky)	4	56	8	32	100
SPŠ MB (chlapci)	33	21	41	5	100

Otázka č. 12, zní: Je něco důležitého, co v dotazníku chybělo?

U této otázky nebyly dívkami ani chlapci zveřejněné žádné připomínky a proto nelze porovnat.

9.2 Shrnutí kapitoly porovnání

V kapitole se porovnávají výsledky dotazníkového šetření, které bylo prováděno na dvou vybraných středních školách, se záměrem zjistit motivy převládajícího pohlaví. Jedno dotazníkové šetření bylo osobně uskutečněno na Střední škole designu a módy, Prostějov, kde převládají dívky a na druhé Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi, kde převažují chlapci. Dotazníkové šetření druhé školy bylo provedeno Zdeňkou Půlpánovou, ze kterého byly převzaty výsledné hodnoty chlapců pro porovnání motivů na střední škole v Mladé Boleslavi.

Dotazník potvrdil, že na střední škole se zaměřením na umělecko-oděvní činnost je více než osmdesát procent dívek, zatímco na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi se zaměřením na strojní průmysl je 88 % chlapců. Příčinu převahy jednoho pohlaví nad druhým na středních školách, můžeme odůvodnit, tím že ženy jsou více zaměřené na obory tvořivějšího charakteru, kdežto mužské pohlaví více tíhne k techničtějšímu oboru a k činnostem, kde se pracuje spíše s věcmi, než s lidmi. Z geografického hlediska si převážně dívky i chlapci volili školu v místě bydliště nebo třicet minut na dojezd. U otázky tři můžeme vidět, že většina dívek i chlapců se na obě střední odborné školy hlásí ze základní školy a dali tak přednost odbornému vzdělání nad všeobecným. Dívky i chlapci si své obory vybrali na základě vnitřní motivace a to zájem o obor. Z toho vyplývá, že na školu nastoupili se zájmem. Druhá nejčastější odpověď u dívek byla opačného rázu, a to z nedostatku jiných příležitostí. Tato odpověď napovídá o skutečnosti, že tyto dívky neměly k danému oboru žádný vztah. Naopak chlapci jako druhou nejčastější odpověď uváděli uplatnění v oboru. Při volbě školy se dívky a chlapci nelišili, nejčastější motivační aspekty uváděli zajímavé studijní zaměření, umístění školy od bydliště a snadné přijímací zkoušky. Otázka číslo šest zkoumá vliv regionu na výběr školy. Projev tohoto jevu může být posílen samotnou propagací konkrétního regionu. Zde se odpovědi lišili, dívky se nenechaly ovlivnit vnějším motivem, kdežto chlapci ano. Co se týče zájmu pracovat v oboru, dívky odpovídaly spíše záporně, většina s nich nemá zájem o práci v oboru, kdežto chlapci chtějí a očekávají práci s technickým zaměřením.

Ohledně spokojenosti a nespokojenosti jsou žáci s volbou školy spokojeni na konkrétní aspekty: obsah učiva, náročnost studia, úroveň studia, atmosféra ve škole, zvolený obor a mimoškolní činnosti, odpověděla nadpoloviční většina kladně. Jediné, kde se odpověď lišila, je u vybavení školy, kde chlapci jsou spíše nespokojeni než spokojeni.

Co se týče budoucnosti, poloviční většina dívek a chlapců chtějí pokračovat studiem na vysoké škole.

10. Shrnutí praktické části

Střední škola designu a módy, Prostějov byla porovnávána se Střední průmyslovou školou v Mladé Boleslavi. Zásadní rozdíly při porovnávání u škol byly ve velikosti školy, počtu pedagogů a žáků. Kdežto v poměrném počtu kolik je žáků na jednoho pedagoga vyšly školy téměř stejně.

Dotazníkové šetření zjistilo, že ve čtených ročnících Střední školy designu a módy, Prostějov studuje více dívek než chlapců, většina žáků je z Prostějova nebo z blízkého okolí, třicet minut jízdy dopravním prostředkem od školy. Při volbě oboru či školy u žáků převažoval vnitřní motiv, zájem studovat nabízené zaměření. V jejich okolí je jako jediná škola s tímto zaměřením, pokud nebudeme počítat střední školu v Olomouci, která je soukromá. Vnější motiv jako je region žáky ovlivnil minimálně. Další důvod, který přispěl k výběru školy, jsou nabízené předměty Počítačová grafika a Navrhování. Počítačová grafika je předmět, který žákům rozšiřuje možnosti v uplatnění na trhu práce, například v reklamních firmách jako grafik. Střední škola žáky připravuje nejen do oděvního průmyslu, ale i do oblasti grafiky a navrhování. Proto je možné, že žáci nechtějí pracovat v oděvním průmyslu a směřují spíše k uměleckému povolání. Žáci jsou s výběrem školy většinou spokojeni a polovina žáků svou budoucnost vidí ve studiu vysoké školy jiného než technického zaměření.

Porovnáním dotazníkového šetření se potvrdilo, že na vybraných středních školách převažuje vždy jedno pohlaví nad druhým. Na střední škole v Prostějově studuje více dívek než chlapců. Žáci obou škol se nejčastěji na střední školu hlásili ze základních škol a nejčtenější počet žáků ve čtvrtých ročnících je přímo z Prostějova či z Mladé Boleslavi nebo z blízkého okolí. Jedním z největších motivů volby obou škol byl zájem o konkrétní zaměření. U otázky, která se ptala na spokojenost či nespokojenost, se žáci obou škol shodli, že s výběrem školy jsou spokojeni, až na jeden aspekt, kde chlapci z průmyslové školy nejsou spokojeni s vybavením školy.

Stejné motivy, které vedli žáky ke studiu na vybraných středních školách, jsou především v zájmu o dané zaměření, zájem o předměty, spokojenost s výběrem střední školy a budoucností studiem na vysoké škole.

11. Závěr

Bakalářská práce jev teoretické části zaměřena na obecné studium motivů, jejich teorií, faktorů motivace a rozdíly ve vnímání motivů u chlapců a dívek.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole. Pedagogický průzkum zaměřený na motivy žáků byl proveden na Střední škole designu a módy, Prostějov. Střední škola je zaměřena na umělecko-oděvní studium. Škola v současnosti nabízí čtyři maturitní obory. Prostřednictvím dotazníkového šetření na Střední škole designu a módy, Prostějov, bylo zjištěno, že ve čtvrtých ročnících studují převážně dívky než chlapci. Předměty, které žáky před studium nejvíce zaujaly jsou Počítačová grafika a Návrhářství. Při volbě oboru žáky nejvíce ovlivnily dva protikladné aspekty - zájem o obor a nedostatek jiných příležitostí. Žáci, kteří nastoupili na školu se zájmem o obor, hodnotí další otázky spíše kladně, kdežto žáci, kteří zakroužkovali z nedostatku jiných příležitostí, jsou ke škole více kritičtí. Rozhodování o výběru školy ovlivnily i aspekty zájmu o zaměření, dostupnost a snadnost přijímacích zkoušek na školu. Žáci s výběrem školy jsou v nadpoloviční většině spokojeni a budou chtít pokračovat ve studiu na vysokých školách spíše na netechnických oborech.

Téma bakalářské práce bylo záměrně zadáno i kolegyni Zdeňce Půlpánové, jež se zaměřila na motivy žáků na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi. Tyto školy byly zvoleny záměrně, kvůli jejich zaměření a studijní převahou vždy jednoho pohlaví. Střední školu v Prostějově navštěvuje více dívek, než chlapců, na druhé škole je tomu naopak. Při porovnání škol byly tedy zohledněny motivy na jednotlivých školách převládajících dívek a chlapců. Porovnání výsledků z dotazníkového šetření na obou školách odhalilo, že dívky a chlapci mají podobné motivy, co se týče předmětů, oboru, školy a spokojenosti s různými aspekty na škole. Rozdílné motivy u dívek a chlapců jsou vliv regionu, zájem o práci v oboru, a kdyby dostali druhou šanci, jak by se rozhodli. Zde by dívky chtěly častěji změnu než chlapci. Porovnáváno bylo i prostředí škol. Střední školy se nejvíce lišily ve velikosti, počtu pedagogů a žáků, kde je střední škola v Prostějově dvojnásobně menší než škola v Mladé Boleslavi. Další rozdíl byl ve vnímání společných prostor. Na Střední škole designu a módy jsou více využity díla žáků k výzdobě školy, škola tak působí barevnějším dojmem. Zatímco Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi je vyzdobena modely v životní velikosti, na kterých se žáci školy nepodíleli. Škola působí strohým dojmem.

12. Seznam použité literatury

ČÁČKA, O., 2002. *Psychologie: vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika*. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-107-0.

ČÁP, J., 1980. *Psychologie pro učitele*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ČÁP, J. a MAREŠ, J., 2001. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-463-X.

Eurydice: *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010*, s. 397. [online]. Publikace 2011 [vid. 11-11-2012].

Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf

FONTANA, D., 2003. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-626-8.

HELUS, Z., 1995. *Psychologie pro střední školy*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-245-4.

HLAĐO, P., 2010. *Vliv sociálního okolí na kariérové rozhodování žáků při přechodu do vyššího sekundárního vzdělávání. Pedagogická orientace, roč. 20, č. 3, s. 66–81*. [online]. Publikace X [vid. 2012-18-12].

Dostupné z: <http://www.vychovavzdelavani.cz/download/pedor.pdf>

CHRÁSKA, M., 2007. *Metody pedagogického výzkumu – Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: GradaPublishing, a.s. ISBN 978-80-247-1389-4.

JANOŠOVÁ, P., 2011. *Gender v práci se školními dětmi*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-701-7.

KARSTEN, H., 2006. *Ženy – muži: genderové role, jejich původ a vývoj*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-145-X.

LIPPA, R., 2009. *Pohlaví: příroda a výchova*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1719-2.

NAKONEČNÝ, M., 2009. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academie. ISBN 978-80-200-1680-5.

NAKONEČNÝ, M., 1996. *Motivace lidského chování*. Praha: Academie. ISBN 80-200-0592-7.

PRŮCHA, J., 2002. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-631-4.

ŘÍČAN, P., 2010. *Psychologie osobnosti:[obor v pohybu]*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-1174-4.

SOBOTKOVÁ, I., 2001. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-559-8.

STERNBERG, R., 2009. *Kognitivní psychologie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-638-4.

SPŠ Mladá Boleslav: *Střední průmyslová škola, Mladá Boleslav*[online]. Publikováno 2012 [vid. 01-02-2013]. Dostupné z: <http://www.spsmb.cz/>

Střední škola designu a módy, Prostějov: *Střední škola designu a módy, Prostějov*[online]. Publikováno 2012 [vid. 08-01-2013]. Dostupné z: <http://www.ssdam.cz>

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 58, s. 10262-10324.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84/2005, s. 3146.

Zákon č. 561/2009 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 2822–2824. ISSN 1211-1244.

13 Seznam příloh

Příloha A: Dotazníkové šetření

Průzkum motivů žáků k výběru Střední školy designu a módy, Prostějov

Milé žákyně, milí žáci Střední školy designu a módy, Prostějov.

Tento dotazník je zaměřen na Vaše motivy ke studiu na Střední škole designu a módy, Prostějov. Tímto Vás prosím o vyplnění, dotazník je zcela anonymní a poslouží pouze ke zpracování bakalářské práce. U otázek, kde je více možností, prosím zakroužkujte vždy jen jednu odpověď, nebo napište odpověď na dané řádky vlastními slovy.

Velice děkuji za Vaši spolupráci a přeji Vám mnoho úspěchů při dalším studiu.

S pozdravem Zuzana Šebestíková

1. Jakého jsi pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

2. Místo trvalého bydliště (uved' jen město, obec):.....

3. Z jaké školy jsi přecházel(a) na střední školu?

- a) Základní škola
- b) Víceleté gymnázium
- c) Jiné

4. Co všechno tě ovlivnilo při volbě tohoto oboru?

- a) Zájem o tento obor
- b) Uplatnitelnost absolventů toho oboru na trhu práce
- c) Výše finančního ohodnocení absolventů v daném oboru
- d) Obdobné profesní zaměření rodičů, přání rodičů
- e) Z nedostatku jiné příležitosti
- f) Jiné

5. Co tě nejvíce ovlivnilo při volbě této školy?

- a) Prestiž školy
- b) Zajímavé studijní zaměření
- c) Možnost praktikantských pobytů v blízkých firmách
- d) Blízkost školy od bydliště
- e) Přání rodičů
- f) Snadnost přijímacích zkoušek
- g) Dobře na mne zapůsobilo prostředí školy při dnu otevřených dveří
- h) Vysoká pravděpodobnost přijetí na vysokou školu
- i) Nabídka mimoškolních činností
- j) Jiné.....

6. Ovlivnilo tě při rozhodování, že se nacházíš v regionu zaměřeném na strojírenství?

- a) Ano
- b) Ne

7. Vyjmenuj alespoň tři firmy oděvního zaměření, které znáš a zakroužkuj jednu, ve které bys měl(a) zájem o práci?

.....
...

8. Jaké předměty tě nejvíce zaujaly před studiem na této škole?

- a) Navrhování
- b) Design interiéru
- c) Počítačová grafika
- d) Hotovení oděvů
- e) Cizí jazyk
- f) Jiné předměty.....
- g) S předměty jsem se před přijetím neseznámil

9. S výběrem střední školy jsem spokojen/nespokojen z důvodu:

	Spokojen	Nespokojen
Obsah učiva		
Náročnost studia		
Úroveň studia		
Atmosféra ve škole		
Vybavenost školy		
Zvolený obor		
Mimoškolní činnost		
Jiné prosím uveďte:		

10. Kdyby sis měl/a znovu vybrat obor nebo střední školu:

- a) Vybral(a) bych si stejný obor i stejnou střední školu
- b) Vybral(a) bych si stejný obor na jiné střední škole
- c) Vybral(a) bych si jiný obor na této škole
- d) Vybral(a) bych si jiný obor na jiné škole

11. Máš v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole?

- a) Budu se hlásit na vysokou školu technického zaměření
- b) Budu se hlásit na vysokou školu jiného než technického zaměření
- c) Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v technickém oboru
- d) Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v jiné oblasti

12. Je něco důležitého, co v dotazníku chybělo?

Děkuji za vyplnění,

přeji krásný den.

